

Latšo Diives

ROMANIVÄESTÖN KOULUTUSRYHMÄN TIEDOTUSLEHTI

1/2016

Katsaus aikuisten romanien koulutustaustoihin s. 4

Romano miritš – 20 vuotta s. 10

Lohiba buttijatta aktivoi romaneja s. 12

Katsaus aikuisten romanien koulutustaustoihin

Ksi Opetushallituksen vastuulle osoitettu toimenpide romanipoliittisen ohjelman koulutusta koskevassa osiossa oli aikuisten romanien koulutusselvitys. Aikuisten romanien koulutustaustoja tai -toiveita ei ole aiemmin kattavasti kartoitettu. Romaniväestön koulutusryhmä on nyt saanut katsauksen aikuisten romanien koulutustaustoista kansiin. Emme olisi onnistuneet ilman hyviä yhteistyökumppaneitamme, jotka olivat työssä mukana alusta asti. Romanitaustaisen verkostomme suuriarvoista työtä oli otollisen ilmapiirin luominen kyselylle. Verkoston jäsenet veivät mukanaan tietoa tulevasta katsauksesta romaneille. Neljän erillisen kysymyssarjan suunnittelussa, tiedottamisessa ja aikuisten romanien kyselylomakkeiden levittämisessä oli yhteistyötahoistamme suunnaton apu. Suuret kiitokset avusta jokaiselle mukana olleelle!

Vastausten käsittely on ollut mielenkiintoista. Romanit ovat kuvanneet koulumuistojaan avoimesti ja vilpittömästi. Avovastauksissa on osattu sattuvasti ja ytimekkäästi kertoa niin hyvistä kuin huonoista kokemuksista. Vastajaat ovat olleet osaltaan tekemässä uutta julkaisuamme.

Koulutusmyönteisyys on katsauksen mukaan kasvanut romanien keskuudessa huomattavasti. Monille opiskelusta on tullut osa arkipäivää heidän elämässään. Koulutus on antanut myönteisiä kokemuksia sekä kasvattanut itsetuntoa ja yhteiskunnallista osallisuutta verkostoitumisen kautta. Vaikeimmilta asioilta vastaajista tuntuivat opintoihin liittyvien työpaikkojen sekä vakituisen työn saaminen. Ennakkoluulot istuvat vielä vahvasti työnantajien mielissä.

Vaikka saimmekin vastauksia kiitettävästi kaikenlaisissa elämäntilanteissa olevilta romaneilta, on kuitenkin vielä se kaikkein syrjäytynein joukko, joka ei opiskele, ei työllisty, eikä vastaa kyselyihin. Keinoja heidän tavoittamiseen on mietittävä yhdessä. Koska ongelmat ovat monialaisia, täytyy myös ratkaisujen ja avun muodostua monialaisena yhteistyönä: kokemusasiantuntijuuden, ammattilaisuuden ja inhimillisyyden keinoin.

Satu Blomerus

Latšo Diives

ROMANIVÄESTÖN KOULUTUSRYHMÄN TIEDOTUSLEHTI 1/2016

Toimitus

Opetushallitus
Romaniväestön koulutusryhmä
PL 380, 00531 Helsinki

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Satu Blomerus
029 533 1046
satu.blomerus@oph.fi
Osoitteen muutoksen
yhteydessä tulee mainita
myös entinen osoite

Ulkoasu ja taitto

Innocorp Oy
Milla Toro

Painopaikka

Kopijyvä Oy
ISSN 1238-4593

Päätoimittaja

Satu Blomerus
029 533 1046
satu.blomerus@oph.fi

Toimittajat

Maria Friman
David Palm

Toimitussihteeri

Susanna Rajala
susanna.rajala@oph.fi

OPETUSHALLITUS

◀ *Kansikuva: David Palm*

Löydä oma alasi: Taksi-Aaretti

Kuva: Aarre Lindmanin

▼ *kotiarkisto*

▲ *Katsaus aikuisten romanien koulutustustoihin*
Kuva : Susanna Rajala

▲ *20 vuotta romaniohjelmia radiossa*
Kuva: Susa Hölttä

Kahvikupin mittaiset terveiset ▶
– Kansanedustaja
Aila Paloniemi
Kuva: David Palm

Tässä numerossa

Katsaus aikuisten romanien koulutustustoihin	4
Uhanalaisen romanikielen oppimistulokset arvioitu ensimmäistä kertaa – kirjoittaminen ja puhuminen kangertelivat	9
20 vuotta romaniohjelmia radiossa	10
Kainuun korpien kuulumisia – Lohiba buttijatta aktivoi romaneja	12
Löydä oma alasi	14
Logistiikassa palvellaan ihmisiä ja hallitaan suuria koneita ja laitteita	14
Tavarat ja ihmiset tulevat liikkumaan aina	18

Elämän raiteilla	20
Taksi-Aaretti	22
Mennään bussilla Mauri Hagertin kyydissä	23
Trans Isberg Oy	24
Päällikön palsta	26
Kahvikupin mittaiset terveiset: Kansanedustaja Aila Paloniemi	27
Suorahaku Oulussa alkavaan Sairaanhoidaja (AMK) koulutukseen	29
Lasten nurkka	30

Teksti ja kuvat: Susanna Rajala ja Satu Blomerus

Katsaus aikuisten romanien koulutustaustoihin

Suomi sai ensimmäisen romanipoliittisen ohjelmansa vuonna 2009. Sen yleisenä tavoitteena on edistää romanivähemmistön osallisuutta ja yhdenvertaisuutta elämän eri osa-alueilla. Tämä katsaus aikuisten romanien koulutustaustoihin on yksi romanipoliittisen ohjelman toimenpiteistä. Se pyrkii vastaamaan, millainen koulutushistoria Suomen aikuisella romaniväestöllä on, miten romanit suhtautuvat koulutukseen ja mitkä ovat heidän koulutustarpeensa.

Romaneille tiedotettiin katsauksesta ja siihen liittyvästä tiedonkeruusta kuulemistilaisuuksissa, joita pidettiin eri puolilla Suomea. Katsausta varten laadittiin neljä erilaista kyselyä: kysely aikuisille romaneille sekä erilliset kyselyt ammatillisille oppilaitoksille, aikuislukioille ja vapaan sivistystyön oppilaitoksille. Kyselylomakkeet laadittiin Opetushallituksen romaniväestön koulutusryhmässä tiiviissä yhteistyössä laajapohjaisen suunnitteluryhmän kanssa, johon kuului opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Romaniasiaain neuvottelukunnan ja alueellisten romaniasiaain neuvottelukuntien sekä romanijärjestöjen edustajia. Opetushallituksen romaniväestön koulutusryhmän ohjausryhmä oli myös suunnittelutyössä mukana.

Kaikki tiedot katsausta varten on pyydetty nimettöminä vuosina 2013 ja 2014. Romaniväestö vastasi kyselyyn aktiivisesti, ja yhteensä 327 kyselylomakkeen tiedot on voitu hyödyntää tulosten analysoinnissa. Vastaajien ikärakenteen perusteella katsaus ulottuu 1950-luvulta 2010-luvulle. Kyselyssä tarkasteltiin vastaajia kuuden eri ikäluokan mukaan. Lisäksi lomakkeessa kysyttiin vastaajan sukupuolta sekä nykyistä asuinpaikkaa neljän maantieteellisen alueen mukaan.

Aikuisia kouluttavista oppilaitoksista vastauksia saatiin yhteensä 110. Koska Suomessa väestöä ei tilastoida etnisin perustein, perustuvat oppilaitosten romaniopiskelijoiden määrät arvioihin. Ammatilliset oppilaitokset, aikuislukiot ja vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat kuvanneet niiden opiskelijoidensa tilannetta, jotka ovat itse ilmaisseet olevansa romaneja. Oppilaitokset ovat tarkastelleet ensisijaisesti lukuvuotta 2013–2014.

Suomen kansalaisina romanit ovat aina olleet oppivelvollisuuden piirissä. Vastaajista noin kaksi kolmasosaa (218 henkilöä) oli saanut päättötodistuksensa joko peruskoulussa tai kansakoulussa. Kolmannes vastaajista (109 henkilöä) ei ollut saanut päättötodistusta. Katsauksen aineistossa selviää, että 1950-luvulla koulua käyneistä romaneista päättötodistuksen sai 25 prosenttia, 1960-luvulla noin 40 prosenttia, 1970-luvulla noin 65 prosenttia, 1980-luvulla lähes 70 prosenttia, 1990-luvulla lähes 80 prosenttia ja 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä hieman yli 80 prosenttia. Romanioppilaiden oppivelvollisuuden suorittaminen on siis 60 vuoden aikana lisääntynyt huomattavasti, ja päättötodistuksen saaneiden osuus on noussut 25 prosentista yli 80 prosenttiin. Romanit saavat silti päättötodistuksen edelleen harvemmin kuin muu väestö. Nuorten miesten tilanne on naisiin verrattuna selvästi huonompi.

1950- ja 1960-luvuista voidaan puhua aikana, jolloin koulunkäynti oli romanien elämäntavalle merkityksentä. 1970-luvulla romanien koulunkäynti tuli vakinaisten asuntojen takia mahdolliseksi, mutta poissaoloja ja syrjintää oli vielä paljon. Varsi-

nainen koulutuksellinen integraatio romaneilla alkoi 1990-luvulla. Kahden nuorimman ikäluokan oppivelvollisuuden aikana koulu monimuotoistui kulttuurisesti muun muassa maahanmuuttajaoppilaiden ansiosta. Romanien suhtautuminen oppivelvollisuuden suorittamiseen ja yleensä koulunkäyntiin on parantunut.

Nuorten romanien perhe-elämän aloittaminen perusopetuksen jälkeen tai jopa ennen sen päättymistä katkaisee helposti koulutuspolun, eikä jatko-opintoihin hakeuduta. Vaikka romaninyhteisössä käydään aktiivistikin keskustelua liian varhaisesta aikuistumisesta, kasvumallin muuttuminen tuntuu edelleen olevan suuri haaste. Koska huoltajat ovat päävastuussa lastensa kasvatuksesta, käytännön ratkaisun täytyy löytyä perheistä ja romaninyhteisön sisäلت. Myös koulun tulee huolehtia romanioppilaiden oppivelvollisuuden suorittamisesta siinä missä muidenkin oppilaiden.

Myönteistä on, että noin puolet vastanneista miehistä ja naisista kertoo olevansa kiinnostuneita aikuisiässä suoritettavista opinnoista. Joka kolmas vastaaja, jolta puuttuu perusopetuksen päättötodistus, haluaisi suorittaa perusopetuksen loppuun.

Romanit tuntevat hyvin ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksia. Romanien perusopetuksen jälkeisestä koulutuksesta suurin osa tapahtuu ammatillisissa oppilaitoksissa. Kaikkien ikäluokkien vastaajista 39 prosenttia oli suorittanut tutkinnon ammatillisessa koulutuksessa. Lukuvoonna 2013–2014 yhteensä 168 romania opiskeli ammatillisissa oppilaitoksissa. Oppilaitosten vastausten mukaan romaniopiskelijoita opiskeli kaikilla suurilla koulutusaloilla. Tekniikan ja liikenteen ala, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, humanistinen ja kasvatusala sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousala olivat koulutusaloina suosittuja. Romaniopiskelijat kuuluivat tyypillisesti kahteen nuorimpaan, 18–24- ja 25–34-vuotiaiden ikäluokkaan.

Oppilaitosten mukaan romaniopiskelijat suoriutuivat ammatillisessa koulutuksessa lähes samalla tavoin kuin opiskelijat keskimäärin.

Romanien opinnot keskeytyivät hie-
man useammin kuin muiden opiske-
lijoiden. Oppilaitosten henkilökunta
arvioi, että keskeytymisen yhtenä syy-
nä olivat heikot opiskeluvalmiudet,
mikä kertoo heikosta perusopetuk-
sessa saavutetusta osaamisesta. Opis-
kelijan heikko motivaatio oli toinen
tärkeä tekijä opintojen keskeytymi-
ssä. Myös perhesyyt sekä jatkuvat
poissaolot olivat joskus riski opinto-
jen loppuun saattamiselle. Varsinaiset
oppimisvaikeudet eivät näkyneet mer-
kittävästi oppilaitosten henkilökun-
nan vastauksissa.

Ammatillisten oppilaitosten
mukaan työharjoittelu-, työssäoppi-
mis- ja oppisopimuspaikkojen hank-
kiminen on selvästi vaikeampaa

romaneille kuin muille opiskelijoille.
Oppisopimuspaikkojen vaikea saata-
vuus estää oppisopimuskoulutuksen
toteutumista, vaikka se on romani-
en keskuudessa kiinnostusta herättä-
vä opiskelumuoto. Romanivastaajien
mielestä työharjoittelun järjestymi-
nen oli monelle opiskelun vaikeim-
pia vaiheita ja saattoi jopa keskeyttää
opinnot. Tämän kaltaiset vastoinikä-
ymiset opiskelussa voivat herättää aja-
tuksia koulutuksen hyödyttömyydes-
tä ja työnsaannin mahdottomuudesta.
Työharjoittelusta romanivastaajilla on
myös positiivisia kokemuksia. Vaikka
suomalaisen romaninaisen asua pide-
tään yleisesti syrjinnän syynä, naiset
kertovat miehiä useammin työharjoit-
telun menneen kaikin puolin hyvin.

Romanit hakeutuvat lukioon har-
vemmin kuin muut. Lukiota ei sisäl-

löllisesti tunneta ja sen vaativuutta
pelätään. Tiedetään myös, että lukio
ei valmista suoraan ammattiin. Lukio-
koulutuksen oppimateriaalien hankin-
taa pidetään lisäksi suurena taloudelli-
senä rasitteena. Kaikkien ikäluokkien
327 vastaajasta vain 25 henkilöä (8
) oli suorittanut lukiokoulutuksen
ja ylioppilastutkinnon. Lukuvuon-
na 2013–2014 romanioiskelijoita
opiskeli aikuislukioissa, sekä aikuis-
ten perusopetuksessa että aikuisten
lukiokoulutuksessa, koko maassa vain
13 henkilöä. Aikuislukioiden mah-
dollisuudet aikuisten perusopetuksen
ja lukiokoulutuksen antajana jäävät
romaneilla liian usein hyödyntämättä.

Vaikka suomalainen koulutus-
järjestelmä mahdollistaa erilaisia reit-
tejä myös ammattikorkeakouluun
ja yliopistoon, antaa lukiossa han-

*Katsaus perustuu kyselylomakkeiden
tietoihin. Kuva: Susanna Rajala*

kittu kielitaito ja yleissivistys näihin nopeimman tien. Lukiokielteisyys tai suoranainen lukiopelko sulkee romaneilta lukuun ottamatta pientä osaa akateemisen maailman tarjoamat mahdollisuudet. Ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneita oli vastaajissa myös kahdeksan prosenttia, mikä on suorassa yhteydessä suoritettujen ylioppilastutkintojen määrään.

Aikuislukioiden henkilökunnan mukaan romaniopiskelijoiden suoritustaso aikuisten perusopetuksessa oli hieman heikompi kuin muiden opiskelijoiden. Aikuisten lukiokoulutuksessa tilanne oli päinvastainen: romaniopiskelijat pärjäsivät opinnoissaan keskimäärin erittäin hyvin verrattuna muihin opiskelijoihin. Romaniopiskelijoiden opinnot aikuislukioiden keskeytyivät hieman useammin kuin muiden opiskelijoiden, etenkin aikuisten perusopetuksessa. Opinnot keskeytymisen syiksi aikuisten perusopetuksessa mainittiin erityisesti motivaation sammuminen ja heikko opiskelijaidentiteetti. Lukion keskeytymisen syitä mainittiin niin harvoin, että niiden voidaan olettaa olleen sattumanvaraisia.

Tämän katsauksen aineiston perusteella romanit tuntevat vapaan sivistystyön oppilaitoskenttää lähinnä kansanopistojen osalta. Kansanopistoissa opiskeli lukuvuonna 2013–2014 yhteensä 59 aikuista romanialaista. Opiskelijat kuuluivat pääosin kolmeen nuorimpaan (18–24-, 25–34- ja 35–44-vuotiaat) sekä 55–64-vuotiaiden ikäluokkaan. Kansanopistojen kokemukset romanien kouluttamisesta olivat pääosin hyvin myönteisiä. Vastausten mukaan romanit ovat sopeutuneet hyvin opiskeluryhmiin. Kansanopistojen henkilökunnan mukaan vaikuttaa siltä, että romanien koulutuksessa on tapahtumassa suuri murros. Koulutus on selvästi tullut osaksi romanien elämäntilannetta ja ehkä jopa osaksi romanien kulttuuria.

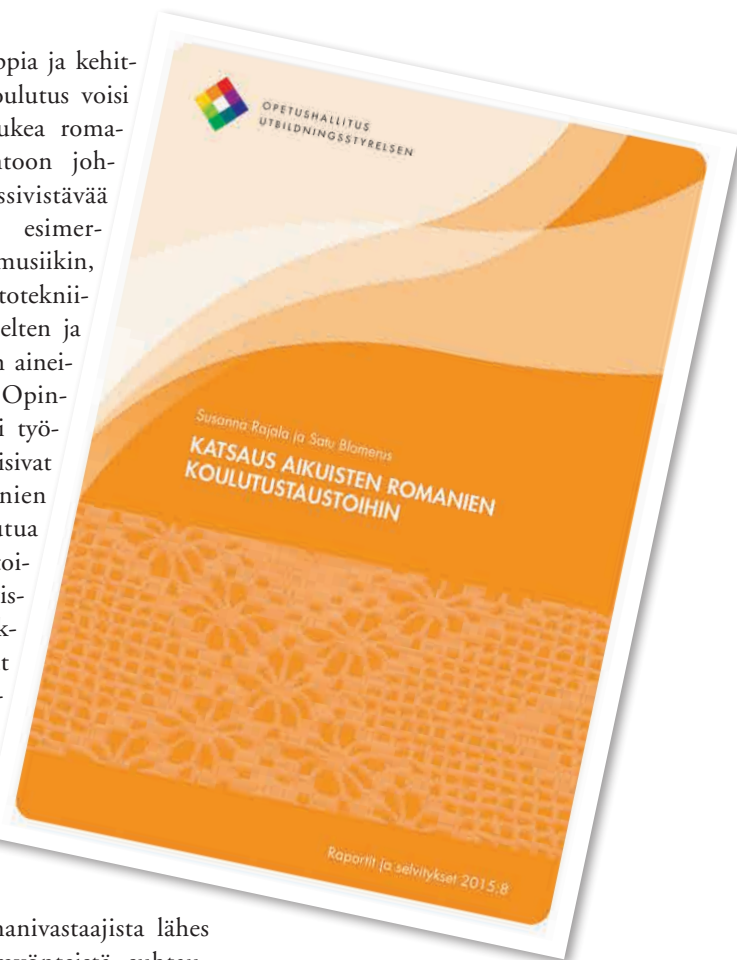
Vapaan sivistystyön oppilaitoksia kansanopistojen lisäksi ovat kansalaisopistot, opistokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot. Esimerkiksi kansalaisopistojen järjestämät opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen

omaan haluun oppia ja kehittyä. Tällainen koulutus voisi monipuolisesti tukea romaniväestön tutkintoon johtamatonta yleissivistävää koulutustarvetta, esimerkiksi käsityön, musiikin, kotitalouden, tietotekniikan, vieraiden kielten ja yhteiskunnallisten aineiden opiskelua. Opinnot kansalais- tai työväenopistossa voisivat madaltaa romanien kynnystä hakeutua muihinkin opintoihin. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa tarjottavat avoimet yliopistopinnot voisivat osaltaan madaltaa kynnystä hakeutua myös korkea-asteen opintoihin.

Kaikista romanivastaajista lähes puolet kuvaili myönteistä suhtautumistaan aikuisiässä suoritettaviin opintoihin. Romanien suurimpia huolenaiheita opintojen suunnittelussa olivat taloudellinen toimeentulo ja lastenhoidon järjestäminen opintojen aikana. Useista vastauksista näkyi erittäin suuri tiedon ja tuen tarve. Mikä koulutus sopii juuri minulle? Milloin minun aikuisekseni kannattaa ryhtyä opiskelemaan? Miten toivomaani koulutukseen haetaan? Miten aikuisena opiskellaan? Miten saan tukea, jos en pärjää opinnoissa? Miten selviän talouden ja kodin hoidosta opintojen aikana?

Katsauksessa tuli esille, että vain muutamat romanit opiskelevat ruotsinkielisissä oppilaitoksissa. Kuitenkin monet romanit osaavat ainakin jollain tasolla ruotsin kieltä romaniperheiden aktiivisten Ruotsin yhteyksien takia. Monet ovat jopa suorittaneet peruskoulun naapurimaassa. Ruotsia taitavien romanien voisi olla mahdollista hyödyntää paremmin ruotsin kielen osaamistaan ja ruotsinkielistä koulutustarjontaa maassamme.

Romaneilta kerätyn aineiston valossa näyttää siltä, että romaneille nykyään tyypillinen koulutusmyön-

*Uutta julkaisua voi tilata
Latso Diiveksen toimituksesta.*

teisyys on syntynyt melko nopeasti. Romanien välisenä muistitietona kiertolaiselämä ei ole kovin kaukana edes vastaajien nuorimmalle ikäluokalle. Aina on ollut romanivanhempia, jotka ovat pystyneet, jopa luku- ja kirjoitustaidottomina ja vaikeissa oloissa, kannustamaan lapsiaan koulunkäyntiin. Toisaalta romanit ovat aineistossa kuvanneet nimeltä mainiten opettajia, jotka ovat uskoneet heidän selviytävän opinnoistaan hyvin. Elinolojen paraneminen on kasvattanut romanien suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä opintojen suhteen. Vaikka aineistossa näkyy romanien kiinnostus koulutukseen, monet romanivastaajat edellyttävät koulutusasenteiden muutosta juuri romaniyhteisön sisällä. Mitä asennemuutos voisi tarkoittaa käytännössä? Ehkä uskallusta ylittää korkeitakin tuntevia esteitä ja tehdä rohkeita henkilökohtaisia valintoja opinnoissa. ♦

Toimenpide-esitykset

● Opetushallitus julkaisee romani-nuorille ja -aikuisille informaatioai-neiston, joka sisältää muuan muassa seuraavat osiot:

- Koulutuksen merkitys
- Arjen taidot
- Opiskelutaidot
- Opiskelun ja arjen yhdistäminen
- Opiskelun kustannukset ja rahoittamismahdollisuudet
- Kuvaus koulutusjärjestelmästä
- Lyhyet kuvaukset aikuisia kou-luttavien oppilaitosmuotojen tarjonnasta

● Opetushallitus laatii selvityksen romaninuorten koulutuksesta syrjä-ytymisestä sekä toimenpide-esitykset sen ehkäisyyn.

● Opetushallitus järjestää yhteistyös-sä eri toimijoiden kanssa sarjan infor-

maatiotilaisuuksia romaninuorten ja -aikuisen koulutukseen hakeutumi-sesta ja sen tukemisesta.

● Opetushallitus tiedottaa romaneil-le lukiokoulutuksesta hyödyntämällä esimerkiksi Oulun kaupungin tuot-tamaa sähköistä lukio-opasta roma-neille.

● Opetushallitus tiedottaa katsauk-sen tuloksista aikuisia kouluttaville oppilaitoksille. Tiedottamisessa kiin-nitetään erityistä huomiota roma-niopiskelijoiden vaikeuteen saada oppisopimuspaikkoja ja muuhun työ-paikalla tapahtuvaan oppimiseen liit-täviä työpaikkoja.

● Opetushallitus tiedottaa katsa-uksen tuloksista opetushenkilöstön täydennyskoulutuksissa.

● Opetushallitus tekee yhteistyö-tä mm. Diakonissalaitoksen Amigo-mentorointihankkeen kanssa, jotta nuoret romanit saisivat vapaaehtoisen aikuisen tukea.

● Opetushallitus tuottaa yhteistyös-sä aikuisia kouluttavien oppilaitosten kanssa klinikkatyyppisen tuen malleja teoriaopintoihin aikuisille romaneille.

● Opetushallitus käynnistää yhteis-työn romanijärjestöjen kanssa kehit-tääkseen toimintamalleja aikuisten romanien opiskeluun.

● Opetushallitus käynnistää yhteis-työn Uusyrityskeskusten kanssa tuot-taakseen romaneille suunnatun Yrittäjäksi-oppaan. ♦

Uhanalaisen romanikielen oppimistulokset arvioitu ensimmäistä kertaa

– kirjoittaminen ja puhuminen kangertelivat

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) arvioi perusopetuksen romanikielen oppimistuloksia keväällä 2015. Arviointiin osallistui 12 oppilasta seitsemästä koulusta eli kaikki 7.–9. vuosiluokan oppilaat, jotka opiskelevat romanikieltä äidinkielenään. Suomen romanikieli on uhanalaisessa asemassa, ja kouluopetuksella on keskeinen asema romanikielen elvyttämisessä. Oma kieli on tärkeä kulttuurillisen identiteetin säilymiselle.

– Positiivisena seikkana arvioinnissa tuli ilmi, että kaikki oppilaat pitivät romanikielen opiskelusta ja olivat sitä mieltä, että romanikielen osaaminen on tärkeää, projekti-päällikkö **Mari Huhtanen** kertoo.

Arvioinnin tarkoituksena oli tuottaa tietoa opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamisesta, romanikieli äidinkielenä -oppimäärän tasosta sekä koulutuksen tasarvon toteutumisesta. Arvioinnin osa-alueet olivat kielentuntemus, kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen.

Kuullun ymmärtäminen sujuvinta, kirjoittaminen ylivoimaista

Oppilaiden romanikielen opiskelu-aika vaihteli alle vuodesta kahdeksaan vuoteen. Myös viikoittaisten oppituntien määrä vaihteli.

Osaamisen tasossa oli suuria eroja. Parhaimmat oppilaat saavuttivat yli 60

prosentin ratkaisuosuuden kaikilla sisältöalueilla, heikoimmat oppilaat jäivät kokonaan pisteittä joillakin osa-alueilla. Keskimäärin parhaiten osattiin kuullun ymmärtämisen tehtävät. Puhumisen tehtävät suoritti alle puolet oppilaista. Arvioinnista kävi ilmi, että romanikielen oppitunneilla parikeskusteluja käytettiin vain harvoin tai ei koskaan ja suullisia esityksiä pidettiin harvoin.

Kirjoitustehtävässä oppilaat osasivat vain pari sanaa, joten tämä osa-alue jätettiin pois kokeen tarkastelusta. Myös opettajat arvioivat kirjoittamisen oppilaiden heikoksi osa-alueeksi.

Tyttöjen ja poikien osaaminen vaihteli: tytöt olivat parempia luetun ja kuullun ymmärtämisen tehtävissä, pojat taas hallitsivat kielentuntemuksen ja puhumisen. Romanikielen käyttö päivittäisenä kotikielenä paransi tuloksia. Parhaita tuloksia saivat ne oppilaat, joilla oli käytössään oma romanikielen oppikirja.

Myös osalla opettajista puutteelliset kielitaidot

Yli kolmannes opettajista arvioi omat romanikielen puhumisen ja kirjoittamisen taitonsa huonoiksi tai tyydyttäväiksi. Romanikielen opettajien koulutus vaihteli peruskoulusta korkeakoulututkintoon, ja 87 % opettajista totesi tarvitsevänsä lisää koulutusta. Romanikielen opettajakoulutusta ja täydennyskoulutuksen tarjontaa tulisikin lisätä, jotta saataisiin lisää päteviä opettajia.

Opettajista hieman yli puolet koki romanikielen arvostuksen työ-

"Tytöjen ja poikien osaaminen vaihteli: tytöt olivat parempia luetun ja kuullun ymmärtämisen tehtävissä, pojat taas hallitsivat kielentuntemuksen ja puhumisen."

yhteisössään hyväksi, mutta toisaalta neljäsosa koki arvostuksen melko vähäiseksi. Mikäli kouluissa työskenteli romanikielen opettajan lisäksi muitakin romanihenkilöitä, oli koulun suhtautuminen romanikulttuuriin myönteisempää.

Opetusryhmien epäyhtenäisyys ja käytössä olevan oppimateriaalin niukkuus luovat opettajille suuria haasteita.

Lisätietoja:

Projektipäällikkö Mari Huhtanen, puh. 02953 35510, etunimi.sukunimi@karvi.fi

Raportti:

Romanikielen asema, opetus ja osaaminen. Romanikielen oppimistulokset perusopetuksen 7.–9. vuosiluokilla 2015. Mari Huhtanen & Mika Puukko. Julkaisut 4:2016. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <http://karvi.fi/> ♦

20 vuotta romaniohjelmia radiossa

Romano miritš – Romanihelmiä -ohjelma on avannut ikkunan romanikulttuuriin radiossa jo 20 vuoden ajan. Tietoa on jaettu ajankohtaisista romaneita koskevista asioista ja tarjottu mahdollisuus kuulla romanikieltä. Alusta alkaen radio-ohjelmaan on sisällynyt romanikielinen uutiskatsaus. Yle lähetti Romano miritšin ensimmäisen kerran 6.11. vuonna 1995.

1000 Romano miritšiä

Romano miritš on nykyisin 15 minuutin ohjelma, joka lähetetään tiistaisin kello 18 Yle Radio 1:n kanavalla. Latšo Diivesin pyynnöstä kerhon seuraavassa kokemuksiani ja ajatuksiani Romano miritšin 20-vuotiselta taipaleelta. Kaikkiaan noin

tuhannesta Romano miritšistä olen toimitannut reilut 500.

Romano miritšin alkaessa radion ohjelmajohtaja **Tapio Siikala** kutsui suunnittelemaan uutta säännöllisesti lähetettävää romaniohjelmaa radioon. Olin jäänyt freelanceriksi Ylestä jo joitakin vuosia aikaisemmin, mutta alun alkaen sovimme, että olen mukana avustajana tarvittaessa. Järjestin tuohon aikaan yhdessä **Hortto Kaalon** jäsenten ja **Liisa Voiman** kanssa Porvoon kansainvälistä Mustalaismusiikin Festivaalia.

Radio-ohjelma toteutui aikanaan niin, että siitä vastasi Ylen vakituinen toimittaja **Raila Halmetoja**, joka jäi ohjelmasta eläkkeellä vuonna 2009. Sen jälkeen olen tehnyt Romano miritšiä viikoittain. Romaniutisten

tiimissä kääntäjinä ja lukijoina olivat jo alussa **Tuula** ja **Valfrid Åkerlund** sekä **Miranda** ja **Urpo Vuolasranta**. Sitten uutistenlukijaksi on tullut myös heidän tyttärensä **Miriam Schwartz**.

Alun perin Romano miritš lähetettiin Radio Suomen kanavalla. Kanavan vaihtumiseen Radio 1:n puolelle vaikutti muun muassa eduskuntakysely. Kansanedustajat halusivat tietää miksi romaniohjelmaa ei enää lähetetty säännöllisesti viikoittain, vaan sen ohjelma-ajalla kuultiin usein urheilua, kuten suoria jääkiekko- ja pesäpallopelejä. Yle etsi silloin Romano miritšille uuden, säännöllisen lähetysajan ykköskanavalta. Vuodelta 1988 peräisin olevan yleisradiolain mukaan Ylen on tarjottava palveluita myös romaniksi, saameksi ja viittomakielellä.

20 romaniasioiden huimaa edistysvuotta

Aihepiirit radio-ohjelmissa ovat koskeneet yhteiskunnallisia asioita, romanikulttuuria, historiaa, työelämää, koulutusta, romanikieltä, viihdettä ja taidetta, hengellisiä aiheita, ilmiöitä ja tapahtumia. Romanien ääni on haluttu kuuluville. Ohjelmissa on haastateltu merkkihenkilöitä ja ihan tavallisia romaneita. Koko romanien elämäntaakkaa on pyritty käsittelemään vauvasta vaariin. Ohjelmaa on pyritty toimittamaan journalistisin perustein kaikille kuulijoille.

Olen usein saanut olla todistamassa tapahtumia, joissa voi kuulla historian lehtien havinaa. Niin monet tärkeät asiat ovat tapahtuneet ensimmäistä kertaa. Virstanpylväitä ovat olleet muun muassa Romanipoliitiikan strategiat -selvitys, jonka Väinö Lindberg ja Kyösti Suonoja laativat. Se loi osaltaan pohjaa myöhemmälle romanipoliittiselle ohjelmalle. Alueellisten romaniasiain neuvottelukuntien vakinaistaminen oli merkittävä asia, samoin kuin siihen liittyvät paikalliset romanityöryhmät. Opetushallituksen tukeman romanilasten koulutuksen kehittymistä on ollut ilo seurata.

Presidentti Tarja Halosen aloitteesta perustettiin Euroopan Romanifoorumi, ja nykyisin Suomessa merkittävä romaniyhdistysten kattojärjestö Suomen Romanifoorumi. Suomen Romaniyhdistyksen Romanivanhusten palvelukartoituksen ja muiden vanhusprojektien työ teki näkyväksi muun muassa romanivanhusten yksinäisyyden ja toisaalta tyytyväisyyden siihen, että on saatu hyvät asunnot ja eläke, asioita, joista aikaisempi sukupolvi saattoi vain unelmoida. Sodissa kaatuneet romanit saivat vihdoinkin Hietaniemen hautausmaalle professori Heikki Häiväojan suunnitteleman muistomerkin, romanisotaveteraaneille järjestettiin komea juhla säätytalossa ja ensimmäistä kertaa romanisotaveteraani sai kutsun presidentinlinnaan itsenäisyyspäivän vastaanotolle. Hän oli Viljo Mäntyniemi. Kaikki nämä tapahtumat ovat antaneet aiheita ohjelmille.

Suomen romanien historian julkaiseminen ja kansallisen romanipäivän 8.4. saaminen almanakkaan vuonna 2014 sekä kunnialiputuspäiväksi

vuonna 2015 olivat merkittäviä tapahtumia, samoin romaneille annetut ensimmäiset arvonimet, jotka saivat opetusneuvos Viljo Koivisto ja sosiaalineuvos Väinö Lindberg. Ensimmäinen tohtori – vieläpä nainen, Sarita Friman-Korpela väitteli romanipoliitiikan alalta vuonna 2014.

Uutiset kielen uudistajana

Henry Hedman ja Kimmo Granquist olivat vaikuttamassa siihen, että romanikielestä tuli yliopistokieli ja Miranda Vuolasranta on vienyt eteenpäin romaniasioita Suomessa ja maailmalla, muun muassa asiantuntijana Euroopan komission oikeudellisella osastolla.

Romanikielisten uutisten merkitys kielen uudistajana on ollut äärettömän tärkeä kuolemassa olevan kielen kohdalla, vaikka uudissanojen löytyminen on monta kertaa ollut todella vaikeaa, mutta kuitenkin uutta luovaa, sanoo uutisia kääntävä Miranda Vuolasranta. Hän pahoittelee sitä, että romanikielisiä uutisia ei lähetetä televisiossa kuten esimerkiksi viittoma- ja saamenkielisiä.

Myös romaneille tärkeät hengelliset tapahtumat ja merkkihenkilöt, sekä hengellinen musiikki ovat olleet säännöllisesti mukana radio-ohjelmissa. Romano miritš on pyrkinyt tuomaan esiin myös yhteiskunnan epäkohtia: syrjintää asumisessa ja työnhaussa, syrjäytymistä sekä ennakkoluuloja ja niiden syitä. Keski- ja Etelä-Euroopan maista liikkeelle lähteneiden romanikerjäläisten haastattelut ovat avanneet näkymiä romanien äärimmäiseen köyhyyteen maissa, joissa rasismi ja sosiaalinen kurjuus ovat arkipäivää.

Romanit näkyville

Romanit haluavat näkyä nykyistä enemmän julkisessa tiedottamisessa, sekä kehittää romanikieltä ja -kulttuuria. Olen vakuuttunut siitä, että muutaman vuoden kuluttua yhä useammille aloille nousee päteviä romaneita. Tänä keväänä perustettu romaninuorten neuvosto on yksi merkkiuuden ajan uusista haastajista.

Kulttuurin ja viihteen saralla romanit ovat tähän asti näkyneet parhaiten. Historiaa oli sekin, kun Suomen Kansallisteatteri avasi ovensa Hortto Kaalon 40-vuosisuoritus-

tille ja katsomo täyttyi ääriään myöten. Romano miritš oli paikalla myös kun Hilja Grönfors sai Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla mestarikansanlaulajan arvon ja juhlimme Amadeus Lundbergin tangokuninkuutta sekä Markus Allenin voittamaa Tango Finlandia-palkintoa vuonna 2013. Kulttuurin merkkihenkilöitä on oboetaiteilija Aale Lindgren, joka siirtyi 40 työvuoden jälkeen eläkkeelle Helsingin kaupunginorkesterista ja muusikko Kyösti Roth, jolle Romaniasian neuvottelukunta antoi Paarkiba -tunnustuksen. Viihteen ja kirjallisuuden parissa tehtyä 40-vuotista taiteilijauraansa juhli viime vuonna muun muassa Rainer Friman. Suuri yleisö muistaa myös Santeri Ahlgrenin, joka sai parhaan TV-esiintyjän Venla-palkinnon vuonna 2007. He kaikki ovat tuttuja myös Romano miritšistä.

Kaikuina tulevasta on kerrottua musiikin alalla valmistuvasta ensimmäisestä romanitaustaisesta musiikin tohtorista, viulutaiteilija Miritta Lundbergista, ja nousemassa olevasta muun muassa gipsy-jazzia soittavasta lahjakkaasta muusikkosukupolvesta sekä uusia yleisöjä valloittavasta yhtyeestä Suora Lähetys. Kuvataiteen puolella odotetaan mm. Kiba Lumbergin 60-vuotisnäyttelyä.

Kiinnostavia aiheita ja ihmisiä on aina riittänyt Romano miritšeihin. Ohjelmatyössä laajan romanipiirin lisäksi ovat olleet mukana Ylen tuottajat Riikka Rahi, Jorma Honkanen ja Elina Saksala. Niin moni kuulija on kiitellyt Romano miritšin tarjoamaa mahdollisuutta tutustua tähän monelle tuntemattomaksi jääneeseen suomalaiseseen vähemmistöön. Romanit puolestaan haluavat kertoa kuulijoille kulttuurinsa rikkaudesta ja sen perusarvoista. ♦

Romano miritš lähetetään tiistaisin klo 18 Yle radio 1:ssä. Ohjelmassa kuullaan haastatteluja romanikulttuurin ajankohtaisista aiheista ja ihmisistä, sekä noin kolmen minuutin pituiset romanikieliset uutiset koti- ja ulkomaisista romaniaiheista. Ohjelma on kuultavissa myös Yle Areenasta.

Teksti: Teija Mursula, Mervi Summanen ja Ramona Grönstrand

Kuvat: Nadja Mikkonen ja Ramona Grönstrand

Kainuun korprien kuulumisia – *Lohiba buttijatta aktivoi romaneja*

Kainuussa on mietitty jo vuosien ajan, millä tavalla voitaisiin parhaiten tukea alueen romanien koulutus- ja työllistymispolkuja. Liikkeelle päästiin, kun hankkeeseen löytyi kolme asiaa:

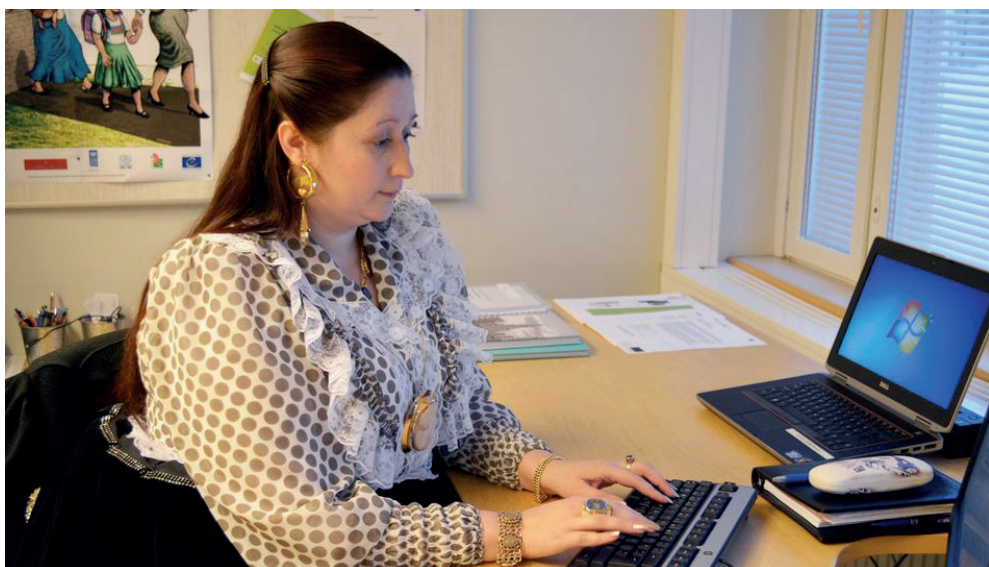
Romanien aktiivisuutta: romaneille annettiin hankkeen kautta ”oma ääni” ja mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihin.

Osaamista: hankkeeseen löytyi osaava ja romanityötä alueella tehnyt suunnittelija, **Ramona Grönstrand**. Hän sai hankehallinnoinnin avuksi uravalmennuskokemuksella varustetun projektipäällikkö **Mervi Summasen**.

Yhteisöllisyyttä: hankkeessa on mahdollista edetä yhteisöllisesti, mikä on romaneille tärkeää. He saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Lisäksi Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA antoi hankkeelle kotipesän ja hankesuunnitteluapua.

Näistä näkökulmista katsottuna Lohiba buttijatta -hankkeessa on hyvä sisäinen motivaatio (ks. esim. Martela, Frank 2014). Tulokset ovat osoittaneet samaa: osallistujia on ollut 18 ja he ovat 20–50-vuotiaita. Hankkeen oltua käynnissä puoli vuotta, on näkyviä tuloksia jo saatu aikaan. Neljä on työllistynyt; seitsemän opiskelee ja muutama on aktivoitunut hakeutumaan työssäoppimispaikkoihin.

Hanke on toiminut elokuusta 2015 lähtien ja sen välitön kohde-

Projektsuunnittelija Ramona Grönstrand

ryhmä on Kainuussa asuvat työikäiset romanit. Hanke päättyy syksyllä 2016. Rahoittajana on Euroopan sosiaalirahasto ja toteutuksesta vastaa Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy/ Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA.

"Hanke on toiminut elokuusta 2015 lähtien ja sen välitön kohderyhmä on Kainuussa asuvat työikäiset romanit."

Hankkeen tavoitteena on parantaa Kainuun romaneille kohdennetun

neuvonnan ja koulutuksen saatavuutta. Hankkeeseen osallistuvat saavat henkilökohtaista tukea, neuvontaa ja ohjausta löytääkseen ”oma juttunsa”. ”Oma jutun” löytämisellä tarkoitetaan laajasti oman osaamisen tunnistamista, tiedostamista ja kehittämistä.

Hankkeen projektsuunnittelijana työskentelee romanikulttuurin ohjaaja **Ramona Grönstrand**. Hän tapaa osallistujia henkilökohtaisesti säännöllisin väliajoin. Lisäksi heille järjestetään yhteistapaamisia ja koulutuksia. Koulutusten teemoja ovat olleet esimerkiksi viestintä ja vuorovaikutus, kulttuurien kohtaa-

miset, yhdistyksen perustaminen ja tietotekniikka.

Osallistujille yhteisiä koulutuksia on järjestetty tarpeen mukaan ja niissä osallistujat saavat valmiuksia koulutuksiin ja työelämään hakeutumista varten. Osallistujat ovat myös käyneet tutustumassa paikallisen ammattiopiston koulutustarjontaan. Osallistujia tuetaan henkilökohtaisen jatko-suunnitelman laatimisessa. Aktiivisen ohjauksen ja käytännönläheisten koulutusjaksojen avulla osallistujien työllistymismahdollisuudet paranevat.

”Osallistujista aktiivisimmat ovat saavuttaneet päämääriään. Esimerkiksi keväällä 2016 viisi valmistuu romanikulttuurin ohjaajiksi Kuopiosta ja Järvenpäästä.” Ramona tuntee osallistujien tilanteet ja ymmärtää polun, joka jokaisen osallistujan on käytävä hankkiakseen koulutuksen ja työllistykseen.

”Osallistujista aktiivisimmat ovat saavuttaneet päämääriään. Esimerkiksi keväällä 2016 viisi valmistuu romanikulttuurin ohjaajiksi Kuopiosta ja Järvenpäästä.”

Ramona itse on käynyt peruskoulun ja opiskellut ammatin aikuisiällä. Halu olla esimerkkinä omille lapsille ja laajemmin elämänmuutoksen kaipuu olivat tärkein motivaatio lähteä opiskelemaan. ”Vuosien aikana itsetuntoni on kasvanut ja oma juttuni on hahmotunut. Keväällä 2015 aloitin sosionomiopinnot Kajaanin ammattikorkeakoulussa, mutta ne jäivät tauolle, kun minulle tarjottiin tätä työtä hankkeessa. Haluan jatkaa opiskelua ammattikorkeakoulussa hankkeen jälkeen.”

Ramona on tehnyt jo vuosien ajan romanityötä Kajaanissa ja nykyisessä työssään projektisuunnittelijana hän viihtyy erittäin hyvin. Romanityö voi olla ajoittain raskasta ja oman kulttuurin sisäلتä nousevaa arvostelua joutuu sietämään välillä. ”Aina on joku, jonka

Leif Lindgren suorittamassa opintoihinsa liittyvää näyttöä.

Hankkeen osallistujia koulutuspaivissä

mielestä teet kaiken väärin ja jota muutos pelottaa. Mutta suurin osa tukee työtäni ja kannustaa, minkä vuoksi tätä työtä ei ole raskasta tehdä. Minun elämäni kuuluvat opiskelu ja työssäkäynti. Tämä on minun arkeani.”

Ramona pohdiskelee työn merkitystä: ”Työssä on palkitsevaa se, että saa seurata läheltä, kun yhä useampi romani saa mahdollisuuden koulutukseen ja työhön ja osaa käyttää eteen

tarjoutuvia tilaisuuksia hyödykseen. Työn ja vapaa-ajan erottaminen on välillä vaikeaa ja ihmisiä täytyy pyytää asioimaan työajalla, jos suinkin on mahdollista. Romanit Kainuussa aktivoituvat hiljalleen ja tämän eteen tehdään hankkeessa koko ajan työtä.” Ramona on elävä esimerkki myös siitä, että romaniutta ei tarvitse heittää naulakkoon työpäivän ajaksi! ♦

Teksti: Yli-insinööri Timo Repo, Opetushallitus • **Kuvat:** Shutterstock

Logistiikassa palvellaan ihmisiä ja hallitaan suuria koneita ja laitteita

Logistiikka- ja kuljetusalalla toimitaan osana tärkeitä kuljetusketjuja. Ala tarjoaa monipuolisia ja haastavia tehtäviä monenlaisille osaajille, kuten varastohoitajille, kuorma- ja linja-auton kuljettajille, lentoasemahuoltajille sekä monenlaisille logistiikan asiantuntijoille. Kuljetusalan työllisyystilanne on hyvä.

Kuljettajan työ on erittäin vastuullista, sillä kuljettajan kontolla on arvokas ajoneuvo, matkustajia sekä lasti ja tieturvallisuus. Työ on itsenäistä ja vaatii aikataulujen sekä säädösten noudattamista. Kuljettavien ihmisten on päästävä perille miellyttävästi ja turvallisesti. Tavara-liikenteessä lastin on oltava asiakkaalla vahingoittumattomana ja ajoissa.

Kuljettaminen on osa erilaisia tavaravirtoja. Kuorma-autoilla kuljetetaan esimerkiksi elintarvikkeita kauppojen hyllyille, lääkkeitä apteekkiin, huonekaluja kauppoihin ja ihmisten koteihin, postia paikkakunnalta toiselle, lakanoita hotelleista pesulaan, ros-kia kaatopaikalle tai vaikkapa soraa rakennustyömaalle.

Kuljettajan työtä auttamassa on uusimpia teknologian laitteita, esimerkiksi digitaalinen ajopiirturi, navi-

gaattori ja tietokone. Kuljettaja vastaa lastauksesta, jossa käytetään apuna esimerkiksi trukkeja ja pumppukärryitä. Tietotekniikan avulla hän huolehtii myös rahtikirjan ajantasaisuudesta. Rahtikirjasta selviää tavarankuljettajan, vastaanottajan, rahtikuljettajan, tavarankuljettajan, tavarankuljettajan siirtämisen paikka ja määräpaikka, päivämäärä, tavarankuljettajan selosteet ja kokonaispaino.

Kuorma-autonkuljettajan työ ei ole vain ratin pyörittämistä - noin puolet työstä on ajamista ja toinen puoli muun muassa asiakaspalvelua ja lastin käsittelyä. Yksikään työpäivä ei ole samanlainen kuin toinen. Kuorma-autonkuljettajan työ eroaa yhdis-

telmääjoneuvokuljettajan työstä sillä, että kuljetettava lasti on pienempi ja usein kevyempi, eikä autossa ole perävaunua.

Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan eli tuttavallisemmin rekkakuskin tärkein työväline, ja samalla työpaikka, on auto. Puoliperävaunu-, täysperävaunu- ja säiliöajoneuvoilla kuljetetaan kaikkea mahdollista, esimerkiksi elintarvikkeita, puuta, elektroniikkaa, öljyä, kemikaaleja.

Terminaalit ja varastot ovat väli-asemia, joissa tavaroita ja aineita säilytetään ennen kuin ne siirretään kuljetusvälineellä toiseen paikkaan. Työntekijän tehtäviin kuuluu siis tavarantoimituksen vastaanottaminen, lastin purku, lajittelu, pakkaus ja eteenpäin lähetys. Työssä käytetään työkoneita ja niiden käyttö on usein pakollista. Trukilla ajo on varastoissa oleellinen taito, samoin erilaisten tietohallinta-

Shutterstock

Shutterstock

järjestelmien käyttö. Työ vaatii ahkeruutta, täsmällisyyttä, huolellisuutta ja fyysistä kuntoa.

Linja-autolla kuljetaan 60 prosenttia kaikista julkisen liikenteen matkoista, pääkaupunkiseudun ulkopuolella jopa 80 prosenttia matkoista. Aikataulut määräävät linja-autonkuljettajan arkea, ja työ on hyvin vastuullista ja itsenäistä.

Linja-autonkuljettaja työskentelee kaupunkiliikenteessä, maaseutuliikenteessä, pikavuoroliikenteessä ja/tai tilausajoliikenteessä. Hänen tehtävänä on palvella asiakkaita kuljettamalla heidät taitavasti ja aikataulun mukaisesti perille. Työhön kuuluu myös asiakkaiden opastaminen.

Linja-autoja käytetään lisäksi tilausmatkoilla, jossa asiakas tilaa kuljetuksen suuremmalle väkimäärälle. Etenkin palveluliikenteessä ja koululaiskuljetuksissa käytetään myös pienlinja-autoja. Kaukoliikenteessä linja-autonkuljettajan tehtäviin kuuluu usein rahdin lastaus ja kuljettaminen.

Logistiikan koulutusta moniin eri tehtäviin

Toisen asteen ammatillisella logistiikan perustutkinnolla saavutetaan joko kuljetusalan, varastoalan tai lentoasemapalveluiden työtehtävissä tarvittava osaaminen. Koulutus kestää noin kolme vuotta.

Logistiikan perustutkinnon koulutuksessa voi valita kolmesta osaamisalasta ja niiden mukaan muodostuvasta tutkintonimikkeestä:

kuljetuspalvelujen osaamisala

- autonkuljettaja
- yhdistelmäajoneuvonkuljettaja
- linja-autonkuljettaja

varastopalvelujen osaamisala

- varastonhoitaja

lentoasemapalvelujen osaamisala

- lentoasemahuoltaja

Koulutuksen tavoitteena on käytännön ammattitaito ja samalla opitaan työelämän pelisäännöt, kuljetusalan opinnoissa lisäksi liikennesäännöt. Ammattiin opiskelusta osa tapahtuu oppilaitoksessa ja osa työpaikoilla. Kuljetusalan töissä toimimiseen tarvitaan erilaisia lupia, kuten ajokortti ja kuljetusalan ammattipätevyys. Lupien mukainen opiskelu sisältyy koulutukseen.

Perustutkinnon voi suorittaa myös näyttötutkintona. Yleisimmin näyttötutkinnon suorittavat aikuisemmat henkilöt, joilla on valmiiksi hankittuna tutkinnon edellyttämää osaamista ja mahdollisesti työpaikka alalta. Näyttötutkintoon liittyy yleisesti val-

mistavaa koulutusta, joka vaihtelee opiskelijan tarpeen mukaan.

Näyttötutkintona voi suorittaa myös ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, kuten:

Ammattitutkinnot:

- linja-autonkuljettajan ammattitutkinto,
- yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto,
- puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinto
- lentoasemapalvelujen ammattitutkinto
- varastoalan ammattitutkinto
- auto- ja kuljetusalan työnjohdon ammattitutkinto

Erikoisammattitutkinnot:

- liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto
- varastoalan erikoisammattitutkinto
- liikenneopettajan erikoisammattitutkinto

Ammatillisen perustutkinnon suorittamisen jälkeen opiskelijalla on sekä laaja-alainen osaaminen alalta että erikoisosaamista. Ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot antavat yleisen jatko-opintokelpoisuuden. ♦

Teksti ja kuvat: Marjaana Jokela

Tavarat ja ihmiset tulevat liikkumaan aina

Logistiikka-alasta useille tulevat ensimmäisenä mieleen rekat ja rekkakuskit. Alalla on kuitenkin paljon muitakin töitä, esimerkiksi tavaroiden viennin ja tuonnin organisointiin liittyen. Mutta mitä oikeastaan logistiikka-alan yrityksessä tehdään? Tähän kysymykseen vastaa liikennepäällikkö Harri Heikkinen, joka työskentelee suomalaisessa Peura-Trans-yrityksessä.

Harri Heikkinen on työskennellyt huolinta-alalla koko ikänsä. Uravalintaan on vaikuttanut perhe, sillä vanhemmat ovat pyörittäneet logistiikka-alan yritystä ja huolinta-alan kuviot ovat tulleet hänelle tutuiksi jo lapsena. Harri päätyikin 90-luvulla opiskelemaan logistiikkainsinööriksi Jyväskylään ja meni valmistuttuaan töihin Peura-Transille.

Logistiikkayrityksen toiminta

Peura-Trans työllistää toista sataa henkilöä Suomessa, lisäksi heillä on alihankkijoita ja yhteistyökumppaneita Euroopassa. Toimiston puolella työskentelee 13 henkilöä, Kuhmossa ja Vantaalla. He hoitavat yrityksen hallinnon sekä koti- ja ulkomaan liikenteen operatiivisen puolen ja myynnin. Esimerkiksi tavaroiden oikea-aikaisesta lastauksesta, kuljetuksesta ja purkamisesta vaikkapa Suomen ja Saksan välillä huolehtivat liikenteenhoitajat. He näkevät reaaliajassa kaikkien rekojen sijainnit ja jopa kuljetettavien elintarvikkeiden lämpötilat.

Peura-Transin toiminta jakautuu kotimaan- ja ulkomaanliikenteeseen. Suomessa yritys kuljettaa pääasiassa

sahatavaraa, paperia ja lääkkeitä. Paperi on myös ulkomaan viennin suurimpia artikkeleita, pakastemarjojen lisäksi, joita viedään Suomesta aina Itävaltaan saakka.

Paperia voidaan esimerkiksi lastata täysperävaunuun Lieksassa, josta se tuodaan Peura-Transin terminaaliin Vantaalle, jossa paperikuorma puretaan. Tämän jälkeen paperi lastataan ulkomaan perävaunuihin, jotka ovat kotimaassa käytettyjä pienempiä, Eurooppaan kuljetusta varten. Perävaunut kuljetetaan Vuosaaren satamaan ja lastataan laivaan. Lasti päätyy esimerkiksi Travemündeen, josta paikallinen kuljettaja hakee vetoautolla perävaunun ja ajaa sen edelleen esimerkiksi Saksaan purettavaksi loppuasiakkaalle. Peura-Trans ajaa myös lentorahtia maakuljetuksina Eurooppaan, sillä Suomesta ei ole yhtä suuria kuljetuksia lentoteitse. Keski-Euroopasta suomalainen vientitavara voi päätyä minne tahansa maailmassa. Peura-Transin ulkomaan tuonnista 95 prosenttia on vihanneksia ja hedelmiä, jotka päätyvät päivittäistavara kauppojen keskusvarastojen kautta suomalaisen ruokapöytään.

Työ huolinta-alalla

Työ on pitkälti asiakassuhteiden ylläpitoa ja välillä nopeiden päätösten tekoa paineen alla, sanoo Harri. Joustavuus ja stressinsietokyky ovat alalla valtteja, myös hyviä sosiaalisia taitoja tarvitaan, sillä toimistossa työskentelevät ovat jatkuvasti yhteydessä niin asiakkaiden kuin kuljettajienkin kanssa puhelimitse. Kuljetettavat tavarat pitää saada aikataulussaan perille ja usein ajojen aikana saattaa olla monta ongelmaa ratkottavana, kuten lähetysten järkevä lastaaminen matkan varrelta. Työ sisältää myös päivystysvuoroja, sillä tavarat liikkuvat 24/7, myös joulun pyhinä, toteaa Harri.

Työ alalla ei kuitenkaan ole pelkästään toimistossa tapahtuvaa, vaan toimenkuvia on monia muitakin. Harri kertoo, että Peura-Transin palkkalistoilta löytyy myös terminaalityöntekijä, joka vastaa kuormien purkamisesta ja lastaamisesta, sekä lukuisia kuljettajia, jotka ajavat kuljetuksia yrityksen ajoneuvoilla.

Logistiikka-alan tulevaisuus

Taloudellisesti tiukat vuodet ovat näkyneet myös logistiikka-alalla, kilpailu

markkinoilla on kiristynyt, ja tuotantoa on täytynyt tehostaa mm. kuluja karsimalla ja tyhjiä ajoja välttämällä. Myös Suomen talouden suhdannevaihtelut, viennin ja tuonnin määrät vaikuttavat alan tilanteeseen suoraan.

Kaikesta huolimatta Harri näkee alan tulevaisuuden positiivisena ja toteaa, että ”tavarat pitää liikkua kumipyörillä, tämä ei muutu, rekkoja tarvitaan aina, sillä esimerkiksi kattavaa rautatieverkostoa ei ole”. Töitä siis edelleen alalla riittää.

Töihin alalle?

Huolinta-alalle voi kouluttautua suorittamalla logistiikka- tai kuljetusalan perus- tai korkeakoulututkinnon. Kuljettajana voi työskennellä joko jollekin yritykselle tai omalla toiminimellä. Englannintaito on alalla välttämätön, sillä työ on todella kansainvälistä. Harri kertoo, että toimiston puolelta alalle voi päästä myös muunlaisella koulutuksella. Useimmiten ratkaisee hakijan työkokemus ja persoona. ♦

Lisätietoja koulutuksesta:

<https://opintopolku.fi/wp/fi/>

Teksti ja kuvat: David Palm

Elämän raiteilla

Mikael 21, viettää viikossa kiskojen päällä kymmeniä tunteja. VR:n lähikonduktöörillä on hyvä asiakaspalveluasenne, terve itsetunto ja vahva, tulevaisuuteen suunnattu katse. Nuori romanimies haluaa omalta osaltaan olla muuttamas-

sa myös pääväestön asenteita. – Pidän koulutusta ja työntekoa ensiarvoisen tärkeänä, jos haluaa olla osana yhteiskuntaa ja tuntea itsensä arvostetuksi.

Siitä on jonkin verran aikaa, kun haastattelun tekijä on itse istunut junassa. Matkustinkin tapaamaan Mikaelia junalla päästäkseni parempaan jutuntekotunnelmaan. Nykyaikainen, siisti ja viihtyisäksi sisustettu juna sekä pehmeä kyyti yllättivät myönteisesti. Meno on miellyttävää, ja huomaan maisemien vaihtuessa hymyileväni, kun tajuan yhtäkkiä hyräileväni Kari Tapion ”Juna kulkee -hittiä” matkalla haastatteluun. Tapaan moderniin ja tyylikkään harrastamiseen työasuunsa pukeutuneen Mikaelin VR:n henkilöstötiloissa Helsingin rautatieasemalla, jossa lähikonduktöörit aloittavat yleensä työvuoronsa. Suorat housut, kauluspaita, kravatti, liivi ja takki eivät paljon poikkeakaan perinteisen romanimiehen tavasta pukeutua. Nimi on muutettu tähän haastatteluun hänen toiveestaan. – Jos joskus junissa sattui häiriötilanteisiin sattuisi osallistumaan romaneita, niin niihin puuttuminen ja asemani työntekijänä olisi haasteellisempaa, hän kokee. En toivo että romaniuteni liitetään häiriötilanteeseen tai että käytökselle haettaisiin oikeutusta ja tukea konduktöörin etnisen taustan tuella. Muuten olen kyllä sujut itseni kanssa, enkä peittele työyhteisössä ollenkaan sitä, että olen romani. Mikael kertoo että VR on työnantajana todella avoin ja henkilöstö on viime vuosina monikulttuuristunut. – Mutta on täällä yleisestikin ottaen hieno kirjo erilaisia persoonia

ja työyhteisössä on avoin ilmapiiri, hän haluaa muistuttaa.

Mikael tekee vaativaa kolmi-vuorotyötä epäsäännöllisin työajoin. Junat kulkevat 24/7 ja työajat voivat olla käytännössä milloin vain. – Minut saattaa bongata junasta mihin vuorokauden aikaan tahansa, minä viikonpäivänä vaan ja missä päin tahansa metropolialuetta, hän kertoo hymyillen. Mikael on tehnyt lähikonduktöörin töitä jo noin vuoden ajan ja hänellä on toistaiseksi määräaikainen sopimus tammikuun loppuun 2017 saakka. Hän valmistui peruskoulun jälkeen datanomiksi, mutta siltä alalta ei ole löytynyt riittävästi töitä. Jo opiskelujen aikana Mikael rupesi miettimään, onko datanomin tutkinto häntä varten. Hän kuitenkin päätti suorittaa opinnot loppuun koska ymmärsi, että joku tutkinto on hyvä kuitenkin olla. – Näin sitten työvoimatoimiston sivuilla ilmoituksen, että VR hakee koulutukseen konduktöörejä ja päätin ilmoittautua mukaan. Koulutuskurssi on seitsemän viikon mittainen. Siitä kolme viikkoa on teoriaa, jonka jälkeen ollaan kuu-kausi ohjatussa työharjoittelussa junissa ennen varsinaisen konduktöörin työn aloittamista, Mikael avaa polkuun Valtion Rautateiden palvelukseen. Työn miinuksista hänelle tulee mieleen häiriötilanteet ja haastavat asiakkaat. Mikael kertoo kuitenkin, että järjestelmä on rakennettu turvalliseksi tehdä työtä. Työaikojen sopiminen ja niiden joustavuus sekä monenlaiset työkaverit ovat ehdottomasti plus-saa tässä työssä. Konduktöörin peruspalkalla pärjää ihan hyvin ja lisää tulee mukavasti kolmivuorotyön ansiosta, hän kertoo tyytyväisenä.

Asiakaspalvelutyön ydin hallussa

Leppoisa ja rauhallinen keskustelu Mikaelin kanssa siirtyy asiakaspalvelutyön luonteeseen ja vaatimuksiin. Mikael on työssään jatkuvasti tietyllä tavalla asiakkaiden tarkkailun alaisena ja kohtaa työvuorossa usein jopa satoja ihmisiä. Näkyvällä paikalla junassa oleminen tuntuu kuitenkin olevan fiksun ja reippaan oloiselle nuorelle miehelle luontevaa. – Terve sosiaalinen itsevarmuus ja positiivinen asenne ovat lähtökohtia tälle työlle, hän toteaa selkeästi. Ujot tai toisaalta liian räiskyvät ja temperamentitiset persoonat eivät tässä työssä pärjää. Työ vaatii luonteelta myös malttia ja sietokykyä, tervettä rauhallisuutta ja rohkeutta puuttua häiriötilanteisiin. Asiakaspalvelutyön luonne ja filosofia tuntuvat olevan Mikaelilla muutenkin erinomaisesti hallussa. – Asiakaslähtöisyys ja asiakkaan näkökulman ymmärtäminen ovat avainsanoja, jotta asiakas voi kokea tulleen palveluksi. Täytyy olla kyky luoda tilanne, jossa asiakas aidosti kokee että olet junassa ja sen eri tilanteissa juuri häntä varten. Se tehdään niin, että kohdataan ihminen ihmisenä. Ylimielinen, kaikkitietävä ilmaisutapa aiheuttaa asiakkaassa alamaista olemisen tunteen. Pitää muistaa, että asiakas on tasa-arvoinen ja heille ei saa tulla tunnetta, että olisivat tehneet tyhmiä kysymyksiä. Minun tehtäväkseni jää palvella parhaalla mahdollisella tavalla ja osoittaa asiakkaan arvo.

Konduktöörin työssä pitää nopeasti hahmottaa erityyppisiä asiakkaita ja vaihtaa mahdollisesti jo seuraavassa penkkirivissä palvelustrategiaa. – Kie-litaidostakaan ei ole haittaa, puhun sujuvaa englantia. Itselläni on rempseä, selkeä ja luonteva tapa jutella asiakkaan kanssa, vähän niin kuin sellainen frendimäinen ote, kuitenkin sellainen, että sä tiedät koko ajan mitä teet, hän kuvailee. Mikaelia haastattellessa selviää aika nopeasti, että hänellä on selkeä tapa puhua ja hyvä ilmaisykyky. Nämä taidot ovat varmasti avuksi hänellä työssään. – Näen myös,

että tarkka sosiaalinen pelisilmä on hyödyksi. Koen, että romanina olen saanut siihen lisäedellytyksiä, Mikael toteaa.

Tulevaisuuden suunnittelu jo nyt käynnissä

Vaikka Mikael viihtyykin konduktöörin työssä ja arvostaa Valtion Rautateitä työnantajana, on hänellä kuitenkin jo ajatuksia omasta tulevaisuudesta. – Automatisoitumisen aikana on vaikea sanoa kuinka pitkään ja missä määrin konduktöörejä tullaan tulevaisuudessa tarvitsemaan. Sen takia minulla pitää olla jo nyt ajatuksia siitä, mitä haluan tulevaisuudelta, hän pohtii. Mikaelin tavoitteet pärjätä ja olla onnellinen elämässä liittyvät hänen ajatuksiinsa osaltaan myös kouluttautumiseen, työllistymiseen ja oman paikan löytämiseen elämän raiteilla. – Minulla on muutama vaihtoehto jo mietittynä tulevaisuutta ajatellen. Kaiken kaikkiaan minua kiinnostaa korkeampi koulutus. Minulla on ajatuksia oikeustieteellisistä opinnoista, koska haluaisin olla esimerkiksi lakimies. Toisena vaihtoehtona voisi olla myös lääketieteelliset opinnot ja lääkärin ammatti. Myös luokanopettajan työ kiinnostaa. Mikaelin tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja hän vaikuttaa terveen itsevarmalta niistä kertoessaan. Hän sanookin, että häntä on kannustettu aina kotona käymään kouluja. Hänen vanhempiensa ajattelutapa on liittynyt vahvasti siihen, kuinka tärkeää on pyrkiä elämässä eteenpäin. – Vanhempien kannustus ja kodin asenne on vaikuttanut minuun, mutta toisaalta saman perheen lapset voivat silti valita hyvin erilaisia elämänpolkuja. Loppujen lopuksi yksilö tekee omat päätökset, hän pohtii.

Hän ei sulje pois sitäkään, että asuisi ja opiskelisi joku päivä ulkomailla. – Minulla on aika kansainvälinen mieli ja kyky oppia kieliä. Voisin hyvin kuvitella jossain vaiheessa elämäni asuvani ja työskenteleväni muualla kuin Suomessa. Olin esimerkiksi datanomiksi opiskellessa-

ni Espanjassa kaksi kuukautta työssä oppimassa ja se oli todella myönteinen kokemus, Mikael toteaa. Hän ei koe romanina erityisyyttä työskennellessään pääväestön keskellä. – Arvostan sitä, että olen saanut pelkästään hyvää palautetta sekä työtovereilta että esimiehiltä, mutta en niinkään romanina vaan ihan työntekijänä ja ihmisenä. Romaneille Mikael tahtookin sanoa, että omaa elämäänsä kannattaa pysähtyä miettimään. – Koulutus ja työnteko on tärkeää ja on hienoa, kun tuntee olevansa oman panoksensa ansiosta osana yhteiskuntaa ja saa siten arvostusta pääväestöltä. Ei se ole ristiriidassa sen kanssa tai pois siitä, mitä ryhmää edustat. – Meistä jokainen voi omalla panoksellaan vaikuttaa yleiseen asenneilmapiiriin ja itse tiedän, että olen jo pystynyt muuttamaan pääväestön asenteita romaneita kohtaan, hän sanoo reippaasti haastattelun lopuksi.

Mikaelin haastattelun päätyttyä istun paluumatkalla junassa, ja kuin varkain, alkaa Kari Tapion sama Juna kulkea –iskelmä taas soida päässäni. Minulle tiivistyy ajatus siitä, miten me kaikki teemme elämän raiteilla eräänlaista omaa matkaamme. Kyseisen iskelmän tärkeä rivi muistuttaa-kin elämänfilosofisesti että ”Jos valintani osuu oikein, niin vaunun oikein silloin valitsen”. ♦

Teksti: Satu Blomerus **Kuvat:** Aarre Lindemanin kotiarkisto

Taksi-Aaretti

Yrittäjä ei voi laskea työtunteja

Parolan taksikopilla seisoo iso harmaa "Mersu", vierellään myhäilevä viisikymppinen mies. Hän on **Aarre Lindeman**, paikallisten hyvin tuntema taksikuski.

Nuorena miehenä Aarre Lindeman sai kokea työnsaannin vaikeuden. Kovan yrittämisen ja etsimisen jälkeen hän pääsi töihin Rengas-Vekka Oy:lle. Siellä vierähtikin sitten noin kahdeksan vuotta. Seuraava työpaikka oli Hatulan kunnalla. Kunnan töissä Aarre kuvailee olleensa "joka paikan höylä", jonka tehtäviin kuuluivat muun muassa urheilukenttien hoito, lumenauraus, teiden hoitotyöt ja monenlaiset muut käytännön tehtävät. Niissä "hommissa" vierähti 21 vuotta.

Aarren serkulla **Hannu Siukolalla** oli kuljetusliike ja hän suunnitteli

laajentavansa taksiautoilun puolelle. Hannu-serkku patisti Aarrea suorittamaan taksipuolen ammattiajoluovan. Hannun mielestä olisi hyvä, jos saisi tutun miehen töihin. Vaikka serkun laajennussuunnitelmat sittemmin kariutuivat, suoritti Aarre silti ammattiajoluovan. Hän sai töitä tuuraajana paikallisilta taksi-isänniltä. He huomioivat ahkeran ja kohteliaan "taksarin" toiminnan ja kehottivat häntä anomaan omaa taksilupaa. Ajatuksen puolesta puhui myös se, että Aarrella oli ammattipätevyys monenlaiseen liikennöintiin. – Aluksi olin kovasti vastaan koko ajatusta, mutta käytyäni kolmen viikon mittaisen yrittäjäkurssin päätin hakea taksilupaa. Työkaverit antoivat hyvät puolot hakemukseen.

– Saatuaani lupa-asiat kuntoon oli edessä varsinaisen työvälineen, eli auton hankkiminen. Ostin heti alkuun inva-auton, joka oli iso hankinta. – Kyllä pelkäsin ja jännitin; saanko riittävästi ajoja, pärjääkö tässä, mitä sitten teen, jos en saakaan riittävästi asiakkaita... monenlaiset asiat pyörivät mielessäni, Aarre kuvailee alkuaikojen tunnelmiaan.

Hyvä ja luotettava palvelu on paras käyntikortti

Taksiautoilija ei voi kilpailla halvolla hinnoilla, sillä hinnat on määritellyt valtionvallan taholta. Täytyy siis kilpailla hyvällä, luotettavalla palvelulla, Aarre päätteli. Ikä-ihmiset, joita on paljon inva-taksin asiakkaina tarvitsevat hyvää palvelua ja huomiota. He myös välittävät tietoa hyvästä palvelusta perheilleen ja sukulaisilleen ja se tuo taas uusia asiakkaita. Hyvä ja luotettava maine on paras käyntikortti! Monet asiakkaat ilmoittavat taksia

tilatessaan haluavansa nimenomaan Aarren kuljettajakseen.

Kun kysyn Aarrelta mitä kaikkea tulee tällaisessa yritystoiminnassa huomioida, tulee ohjeita roppakaupalla;

– Hyvää tässä hommassa on se, että raha liikkuu nopeasti, eikä omia varojaan tarvitse seisottaa pitkään. On kuitenkin muistettava, että euro, jonka ansaitset, ei ole kokonaan sinun, vaan osansa siitä ottavat verottaja ja muut pakolliset kulut. Veroja kannattaa maksaa ennakoon, niin välttyy sitten ikäviltä lisäveroyllätyksiltä. Laskutuksen voi hoitaa itse, mutta kirjanpito kannattaa hoidattaa osaavalla ammattilaisella.

Aarre painottaa moneen kertaan asiakaspalvelun tärkeyttä. Asiakassuhteet on hoidettava! – Jos kerrankin sanot tilaajalle, että en nyt viitsi lähteä ajamaan, kun on tässä muuta tärkeämpää, niin se on siinä. Voit olla varma, ettei se asiakas enää tarvitse palveluksiasi. Oma yritys tietenkin sitoo ajankäyttöä, tunteja ei voi laskea.

Kuitenkin oman yrityksen eteen tehty työ on merkityksellistä ja yrityksen menestyminen tuo mielihyvää. Pienistä vastoinkäymisistä ei kannata lannistua, sitkeys palkitaan.

– Monille romaneille yritystointa olisi hyvin luontevaa. Sellaista oman yrityksen toimintaa se on ollut aikoinaan se hevoskauppa tai käsittöiden kauppaaminen, joten kai se sieltä perinteistä nousee. Olisi hienoa jos useimmat uskaltaisivat lähteä yrittäjiksi eri aloille. Aina kannattaa tietoenkin kouluttautua, ainakin yrittämisen perusasiat saa hyvin tietoonsa yrittäjäkurssilta. Kyllä romanit tekisivät tänä päivänä mielellään töitä, jos niitä vain saisi.

Aarre Lindeman on pyörittänyt omaa yritystään seitsemän vuotta, liikenteessä on kaksi autoa. Tytär **Lila Lindeman** on innolla mukana yrityksessä. – Joo, Lilahan se on meidän pomo, nauraa Aarre.

Kanta-Hämeen aluetaksi valitsi Aarre Lindemanin vuonna 2013 vuoden autoilijaksi. Vuonna 2012 kunnallisvaaleissa hän oli Hattulan kunnan ääniharava. Kunnanhallituksessa hän kuuluu rakennuslautakuntaan sekä varajäsenenä perusturvalautakuntaan. Aarre on myös vanhusneuvoston puheenjohtaja. Kaikki tuo kertoo paljon miehen saavuttamasta luottamuksesta kotikunnassaan ja vähän kauempanakin.

Miettiessään tämän päivä nuoria Aarre toteaa, että hän uskoo nuoriin. – Liian usein kuulee keski-ikäisen ja vanhemman väen haukkuvan nuoria, mutta eihän se ketään kannusta tai tue. Tämän päivän vaatimukset ja haasteet ovat kovia ja elämisen meininki muutenkin erilaista kuin ennen. Meidän pitäisi tukea nuoria, kannustaa heitä valinnoissaan rohkeuteen mutta ei uhkarohkeuteen. ♦

LINJA-AUTONKULJETTAJA kuljettaa matkustajia vakiovuoro-, paikallis-, pikavuoro-, tilaus- tai palveluliikenteessä. Työtehtäviin kuuluu ajamisen lisäksi matkustajien neuvomista, matkalippujen myymistä ja rahastamista sekä rahdin käsittelyä. Linja-autonkuljettajat työskentelevät yksityisen bussiyrityksen tai kunnallisen liikennelaitoksen palveluksessa. Ammatissa vaaditaan joustavaa palveluasennetta, hyvää ajotaitoa, tarkkuutta ja teknistä osaamista. Ammatissa yhdistyvät palveluammatti ja kuljetustyö.

Lähde: <http://www.ammattinetti.fi/ammattit/>

Teksti ja kuvat: Susanna Rajala

Mennään bussilla Mauri Hagertin kyydissä

Tänä vuonna heinäkuussa tulee tasan 15 vuotta siitä, kun **Mauri Hagert** lähti kaverinsa kanssa Työtehoseuran linja-autonkuljettajan koulutukseen. Nyt hänellä on jo pitkä työura linja-autonkuljettajana.

– Meitä oli kaksi kaverusta, en muista kumpi sen keksi, mutta päädyimme hakemaan bussinkuljettajien koulutukseen. Se oli ihan päähänpisto. Koulutus kesti neljä kuukautta. Haastattelussa kysyttiin, että miten Hagert aikoo pärjätä. Vaikka päällä seisten, minä sanoin. Valmistuin vuonna 2001 ja pääsin heti töihin. Valmistuneita oikein värvättiin, kun todistus oli kädessä. Työnantajaa ei ole tarvinnut sittemmin vaihtaa.

Mauri Hagert kertoo ajavansa sekä Vantaan sisäisiä bussilinjoja että seutulinjoihin Vantaan ja Helsingin välillä. Hän sanoo, ettei osaa kuvitella itseään esimerkiksi toimistotöihin, ”tietokonetta hakkaamaan”. Bussinkuljettajan jokainen päivä on erilainen. Asiakkaat ovat erilaisia: vanhoja ja nuoria, helppoja ja vaikeita, selviä ja humalaisia. Mauri kertoo tule-

vansa hyvin toimeen matkustajien kanssa.

– Paljon on itsestä kiinni. Kaiken maailman pikkuasioihin ei kannata tarttua. Olen aina pärjännyt hyvin asiakkaiden kanssa. Bussinkuljettajan työ sopii minulle hyvin. Eihän mikään työ joka päivä ole hauskaa, muttei tarvitsekaan.

Maurin mukaan linja-autonkuljettajien työyhteisö on mielenkiintoinen. – Meillä on monikulttuurinen porukka. Työtovereilla on erilaisia taustoja. Meitä on suomalaisia, virolaisia, somaleja, etiopialaisia, tunisialaisia, irakilaisia jne. Meillä on kaikilla työnantajan univormut päällä. Tasa-vertaisia ollaan. ♦

Teksti: Satu Blomerus **Kuva:** Jari Laukkanen

Trans Isberg Oy

- Jeppe Isberg, maansiirtokuljetuksia ja yhteiskunnallista osallisuutta

Jeppe Isbergin elämäankaari on ollut hyvin värikäs. Oman alan löytäminenkin on tapahtunut osittain merkillisten yhteensattumien kautta. Peruskoulun jälkeen Jeppe valmistui ammattikoulusta koneistajaksi. Valmistumisensa jälkeen hän asui Jyväskylässä. Työpaikan saanti oli toivotonta. Leipää piti kuitenkin saada pöytään ja niinpä Jeppe toimi dj:nä, eli tiskijukkana ravintoloissa eri puolilla Suomea. Sattuipa sitten kerran, että Mäntyharjulta Jyväskylään ajellessa autosta loppui bensa. Pyytäessään tien varrella ohiajavalta autoilta kyytiä lähimmälle huoltoasemalle, sattui kohdalle pysähtymään A. Hopean kuljetusliikkeen auto. Siinä matkaa taittaessa Jeppe kyseli kiinnostuneena kuljettajan työstä. Juttu luisti ja lopputulos oli se että, kuljettaja pyysi Jeppeä mukaansa purkamaan kuormaa. Tämä kokemus sai Jepen ajattelemaan kuljetusalaa.

Niinpä hän suuntasi Keski-Suomesta etelään ja silloisen työvoimatoimiston tietojen avulla Työteho-seuran järjestämälle yhdistelmäajoneuvokurssille Nurmijärvelle. - Kurssin aikana olin sekä työharjoittelussa että kesälomalla töissä kuljetusliike Taipaleella. Vakituista pestiä en kuitenkaan heiltä saanut, vaikka kauemmin olleet kuskit suosittelevat. Myöskään Jyväskylän seudulta ei töitä löytynyt, joten lähdin jälleen kohti Helsinkiä etsimään töitä. Pääkaupunkiseudulla asui sukulaisiani, joten asuinpaikka ainakin oli tiedossa. Olin valmis lähtemään vaikka ulkomaille töitä saadakseni, kertoo Jeppe.

Kiitolinjan terminaalilla toimi kuljetusliike Vähälä ja sinne Jeppe meni tarjoutumaan kuljettajaksi. Työhönottaja kyseli milloin hänen olisi mahdollista aloittaa. - Voisin aloittaa vaikka huomenna! Päivä taisi olla keskiviikko tai torstai. Työhönottaja hiukan toppuutteli ja sanoi, että tervetuloa maanantaina. Siinä keskustellessamme selvisi, ettei minulla ollut Helsingissä omaa asuntoa ja että perhe on jäänyt sen tähden Jyväskylään. Kuljetusliikkeellä oli juuri vapautunut yksi asunto joka sitten annettiin minulle. Joskus onni potkii huopatossulla, nauraa Jeppe. Siitä lähti käyntiin tutustuminen kuljetustoiminnan saloihin.

"Työhönottaja kyseli milloin hänen olisi mahdollista aloittaa. - Voisin aloittaa vaikka huomenna! "

- Vanhat kuskit opettivat kädestä pitäen ja sain paljon hyödyllistä tietoa. Olin innokas oppimaan ja arvostin vanhoja konkareita. Ja olihan heidän kuuntelemisestaan hyötyä; sain muun muassa hyvää palautetta siitä, että osasin tehdä rahallisesti kannattavimmat kuormat. En ajellut puolitäydellä autolla. - Ennen 90-luvun lamaa oli nousukausi ja töitä sai tehdä niin paljon kun jaksoi. Ja kyllä mä teinkin, toteaa Jeppe.

Toistakymmentä vuotta ajelin Vähälän leivissä. Laman tullessa kuljetusliike vähensi autojaan ja tarjosi nii-

tä ostettavaksi omille työntekijöilleen. Lisäksi he lupasivat taata ajot. Mietittyäni eteeni tullutta mahdollisuutta päätin mennä ensin alkuun yrittäjäkurssille. Kurssi oli melko hintava ja kädestä suuhun elävälle perheelle se olisi iso panostus. - Löysin siihenkin apukeinon: Ajohommissa olin huomioinut matkan varrella olleen, kaunista kuusipuuta kasvan metsikön. Etsin maatilkun omistaja ja ostin kuuset viedäkseni ne joulumyyntiin. Oli melko raskas urakka kaataa kuuset, kuskata ne vähin erin tievarteen ja lastata sitten ne varsinaiseen kuljetukseen. Mutta sain kuin sainkin kurssirahat hankittua.

Jeppe Isberg mainitsee suurimmiksi tukijoihinsa kuljetusliike Vähälän omistajaveljekset. Luottamus, jonka olen heiltä saanut, on korvaamaton asia. Heidän tuellaan monet ovet ovat avautuneet, kertoo Jeppe. Rankkaa työtään Vähälän veljekset tekevät sekä järjestäen että sydämellään. Sen tähden he menestyvät vaikeinakin aikoina.

Tällä hetkellä Jeppe Isberg toimii maansiirtoalalla. Työpäivä alkaa aikaisin ja päättyy myöhään, kuten useimmilla yrittäjillä. Yrittäjäyys on tuonut minulle sosiaalisen aseman yhteiskunnassa. Verkostoituminen ja sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä menestymisen kannalta. Asiakas on aina ainutlaatuisen ja häntä täytyy arvostaa. Samoin asiakasta täytyy osata "lukea", miten itse kenenkin kanssa tulee toimia, niin että "homma hoituu" parhaalla mahdollisella tavalla. Rehellisyys ja kohteliaisuus on kaiken a ja o.

Suorasukaisella Jepellä on selkeät mielipiteet myös yrittäjyyden rasitteista; - Yrittäjien sosiaalisista ongelmista ei puhuta. Yritys vie paljon aikaa ja se aika on perheeltä pois. Väsyneenä ei jaksa panostaa lasten kanssa touhumaamiseen, kotiarjen pyörittäminen jää kokonaan sen toisen osapuolen harteille. Monet yrittäjät ovat maksaneet kovat hinnan yrityksensä menestymisestä henkilökohtaisina menetyksinä.

Olen myös miettinyt paljon sitä, että lait ja asetukset, jotka säätelevät yritystoimintaa, eivät ole kovinkaan yrittäjämysteisiä. Joskus tuntuu että yrittäjä on ”avointa riistaa”. Olisi hyvä huomata, että yrittäjät ovat tämän maan talouden selkäranka, heidän toimiaan pitäisi tukea, eikä ahdistaa heitä nurkkaan. Yrittämisessä toimii kysynnän ja tarjonnan laki, Jeppe toteaa. Kaikesta kuuluu ja näkyy, että mies on miettinyt asioita.

Jeppe on myös yhteiskunnallisesti aktiivinen. Hän oli ehdokkaana sekä viime eduskuntavaaleissa että eu-vaaleissa ja on innolla puolustamassa heikompiosaisia lähimmäisiään. Hän haluaa olla osallisena turvaamassa niin kotiseutunsa kuin koko maankin hyvinvointia.

Nuoria Jeppe haluaa kannustaa yrittämiseen. Hänen ohjeensa nuorille ovat selkeät: Töitä pitää tehdä! Vaikka olisi kuinka vaatimaton homma, se pitää tehdä niin hyvin ja jämpästä kuin vain kykenee, sanoo Jeppe. - Ei pidä ottaa paineita jos muut syrjii, oma itsetunto kasvaa yrittämisen ja onnistumisen kautta. Jeppe kehoittaa nuoria myös yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen; olkaa mukana, ottaa asioista selvää. Näin te voitte olla rakentamassa omalta osaltanne yhteiskuntaa joka kuuluu meille kaikille.

- Miettikää nuoret, teillä on vain kädet joilla te voitte jättää jälkeenne jäljen. Sillä jäljellä voi olla kauaskantoisia vaikutuksia. On teidän valintanne millaisen jäljen haluatte jättää! ♦

”Matkustan ympäri maailmaa...”

Tämän lehden monet artikkelit liittyvät liikenteeseen ja kuljetukseen. Vaikka liikumme paljon paikasta toiseen joka päivä, tulemme kuitenkin harvoin ajatelleeksi, miten paljon ammattitaitoa ja työvoimaa ihmisten ja tavaroiden liikkuminen vaatii.

Liikun paljon sekä kävellen että erilaisilla kulkuvälineillä. Töihin matkustaessani käytän julkista liikennettä, bussia ja metroa. Vaikka ajan itsekin autoa, minusta on mukava istua rauhassa valmiiksi lämpimään ajoneuvoon, jota ei tarvitse kaivaa lumikasan alta. Kyydissä istuessa voi matka-ajan käyttää tulevaan työpäivään valmistautumiseen tai ajatusten siirtämiseen työstä kotiasioihin.

Olen siis monen muun tavoin hyvin riippuvainen joukkoliikenteestä ja siitä syystä heti pulassa, jos julkinen liikenne on lakossa tai jos yksikin bussivuoro jää syystä tai toisesta väliin. Kun viime syksynä oli laaja auto- ja kuljetusalan lakko, moni joutui ottamaan lomapäivän. Minä päätin kävellä töistä kotiin noin 12 kilometrin matkan. Sen jälkeen osasin taas paremmin arvostaa säännöllistä joukkoliikennettä. Kävelyn aikana nimittäin ehti sataa viisi kertaa ja oli kova vastatuuli.

Vaikka joukkoliikenne on monelle elinehto, pidetään sitä yleensä itseltään selvänä. Kun Helsingin Sanomat selvitti hiljattain linja-autonkuljettajan tervehtimistä, vain 36 matkustajaa 250:stä tervehti kuljettajaa ääneen. Tutkijan mukaan tämä johtuisi siitä, kun busseissa on automaattiset maksulaitteet, ei kuljettajan ja matkustajan välille synny kontaktia. Itse kyllä pyrin aina tervehtimään kuljettajaa, mutta aina hekään eivät vastaa. Niinpä yhteinä aamuna olin hyvin iloisesti yllät-

tnyt, kun kuljettaja tervehti minua ensin ja jopa etunimeltä. Kun nostin hämmästyneenä katseeni, oli edessäni naiskuljettaja. Tuttu romaninainen.

Kuljetusala on edelleen hyvin miesvaltainen, vaikka kuljettajapula on suuri. Eri puolilla maailmaa onkin perustettu yhdistyksiä, joiden tavoitteena on muuttaa tätä asetelmaa. Esimerkiksi Suomessa Naispark ry. kannustaa naisia kuljetus-, logistiikka-, maansiirto- sekä metsäkonealoille, auttaa alalla olevia naisia verkostoitumaan ja järjestää näille koulutus- ja virkistystapahtumia. Yhdysvalloissa tasa-arvon edistämiseksi on tässä suhteessa edistytty, ja siellä on nykyään enemmän naisia esimerkiksi kuorma-auton kuljettajina kuin monissa muissa maissa, enemmän kuin viisi prosenttia maan 3,2 miljoonasta kuljettajasta. Sen sijaan Euroopassa vain noin yksi prosentti kuorma-auton kuljettajista on naisia. Silti sekään ei ole sen pienempi kuin monissa muissa osissa maailmaa.

Koska liikun paljon, minut voi tavata maalla, merellä ja ilmassa. Autolla ajan mieluiten vain maaseudun rauhassa, koska en pidä ruuhkassa ajamisesta. Maalla on hauska harrastaa kavereiden kanssa nuorena kehittämäämme ”höpsismiä”. Se tarkoittaa, että joka risteyksessä heitetään kruunua ja klaavaa siitä, minne käännytään, ollaanpa sitten liikkeellä autolla, pyörällä tai kävellen. Leikin avulla on päädytty mitä kummallisimpiin ja kauneimpiin paikkoihin. Samaa ideaa voi toteuttaa, kun uuteen kaupunkiin saavuttuaan istahtaa sattumanvaraisen bussin kyytiin ja katsoo, minne se vie. Samalla on mielenkiintoista tarkkailla paikallisten asukkaiden elämää.

Koska olen asunut Virossa monta vuotta, myös merestä on tullut tut-

tu elementti. Laivassa on tullut oltua sekä hyvän sään aikana että huonommankin. Olen kuullut sanottavan, että suomalaiset merikapteenit ovat maailman parhaita, koska he joutuvat navigoimaan hyvin ahtailla väylillä Suomen runsaan ja tiheän saariston vuoksi. Erään ulkomailta Suomeen saapuneen laivan kapteenin kerrotaan todenneen, että on kyllä seilannut kaikenlaisilla maailman merillä mutta ei ole ennen sentään metsässä laivaa ohjannut.

Kun aloitin itse veneilyn, menin veneenkuljettajakurssille. Olin kurssin ainoa nainen. Niinpä sain kuulla monenlaisista kommelluksista, joissa naisilla oli ollut osuutensa. Eräskin mies oli joutunut veden varaan ja pyytänyt vaimoltaan tikkaita. Vaimo oli heittänyt miehelle tikkaat sillä seurauksella, että miehellä oli itsensä lisäksi kannateltavana myös painavat tikkaat. Vaimo kun oli unohtanut kiinnittää tikkaat veneeseen.

Usein ei tarvitse matkustaa edes kauas todetakseen, että kotona on kuitenkin parasta olla. Lastenlaulussa sanotaan, että matkustan ympäri maailmaa laukussa leipää ja piimää vaan. Pieni eväretki aurinkoisena kevätpäivänä voikin olla ihan yhtä antoisa kuin matka kaukomaille. ♦

Leena Nissilä

Kirjoittaja on opetusneuvos ja yksikön päällikkö Opetushallituksessa.

Aloitamme uuden juttusarjan, jossa tapaamme kansanedustajia kahvilla. Kahvittelun lomassa keskustellaan ohikulkeva hetki tekemisestä, tahtomisesta ja elämästä.

Teksti ja kuvat: David Palm

Kansanedustaja Aila Paloniemi:

”Olen maailman uteliaain ihminen”

Aila Paloniemi on tarmokas nainen, jossa yhdistyy hienolla tavalla herkkyyys ja vahvuus. Neljännen kauden iloinen ja energinen kansanedustaja on todellinen monitoiminainen ja tietää itse siihen hyvin syyn. – Pohjaton uteliaisuuteni ja kiinnostukseni ympäröivään maailmaan yhdistettynä vaikuttamishaluuni on vienyt minua mukanaan moneen, hän hymyilee.

Tapaan keskustalaisen energisen monitoiminaisen eduskunnan Pikku Parlamentin kahvilassa. Aurinkoisen oloisen persoonan tapaaminen on kirkasta vastapainoa harmaalle helmikuuiselle päivälle. Reilun katsekontaktin ja kädenpuristuksen jälkeen istahdamme kahvikupin ääreen. Ensimmäiseksi olen kiinnostunut siitä, mistä hän tulee ja minne menee.

Aila kertoo olevansa kotoisin Keski-Suomesta, Kyyjärven Noposenaholta. – Se on noin sadan asukkaan kokoinen pieni kylä. Lähtökohtani ovat olleet aineellisesti vaatimattomat, mutta olen saanut erittäin hyvän henkisen ja terveen kasvuympäristön. Minulle on lapsesta asti opetettu työntönteon merkitys ja myös se, mikä on oikein ja mikä on väärin. En halua, enkä myöskään ole unohtanut juuriani, Aila pohjaa elämänsä kivijalan merkitystä.

Keskustelu jatkuu elämän menosuunnasta. – Se on hyvä kysymys maailman uteliaimmalle ihmiselle, joka olen. Olen aina tarttunut asioihin ja hetkeen. Uteliaisuuteni ja motivaationi eivät ole koskaan hävinneet tai vähentyneet, joten saatan olla missä tahansa, kun tämä kansanedustajan työ josain vaiheessa päättyy. Olen aina ollut erityisen kiinnostunut kehityspoliitikasta kehityismaista ja auttamisesta, niin kyllä yhtenä vahvana haaveena on se, että voisin vanhoilla päivilläni olla kehityksimaissa esimerkiksi konkreettisesti vapaaehtoistyössä. Aika näyttää, olen uteliaisuuden ja maailman oppimisen viertävänä, aikoinaan myös lastentarhanopettajana ollut Aila toteaa.

Kun kyselen kansanedustajalta, mikä on viimeisin asia tai kokemus, joka hänellä on jäänyt mieleen, huomaan hänen liikuttuvan. – Ystäväni aikuinen tytär oli aikoinaan Suomen ensimmäisiä kantansiirtopotilaita. Hän on vuosikymmeniä sitten käynyt läpi rannat syöpähoidot. Viime jouluna hän joutui sairaalaan ja kävi läpi kaksi keuhkokuu-

metta. Hän kuoli ja virallinen kuolinsyy oli sepelvaltimotauti, jota kukaan, hän tai hänen läheisensä, eivät tienneet. Tuskan ja surun keskellä kaikki läheiset kävivät läpi vaikeita kysymyksiä. Mielestäni sepelvaltimotautia ei pitäisi olla erityisen vaikea diagnosoida. Tässä tulee juuri se villakoiran ydin; Suomessahan on korkeatasoinen lasten- ja nuorten syöpähoito, mutta se myöhäishaittojen tunnistaminen ja hoitaminen on kokonaan järjestämättä suomalaisessa terveydenhoidossa. Tätä asiaa olen myös vienyt kansanedustajana eteenpäin ja sitä aletaan jo järjestää, Aila toteaa.

Pieni runotyttö on tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoittelija

Annan pitkän toimittajauran tv:ssä, radiossa sekä lehdissä tehneelle Ailalle leikillisen mahdollisuuden itse valittuun kuvitteelliseen uutiseen, jonka hän saisi lukea tv:n pääuutislähetyksessä. Aila ei tarvitse siihen pitkää miettimisaikaa. – Haluaisin joku päivä lukea uutisen siitä, kuinka eriarvoisuus on poistunut Suomesta ja kansalaiset voisivat toteuttaa elä-

määnsä mahdollisimman tasapuolisesti. Rikkaiden ja köyhien välinen kulu tuntuu kasvavan ja se näkyy arjessa siinä, että esimerkiksi vanhukset joutuvat miettimään, ostavatko he leivän vai lääkkeen, hän toteaa huolestuneisuuden vivahde kasvoillaan. Tämä näyttäytyy julmalla tavalla myös siinä, kuinka köyhien perheen lapset joutuvat kiusatuksi esimerkiksi koulussa. Minähän olen myös uutisia lukenut, eli kyllä haluaisin lukea uutisen siitä, kuinka olisi valoa tunnelin päässä ja voisimme alkaa yhä enemmän auttamaan heikommassa asemassa olevia ja pitämään heidät paremmin tässä yhteiskunnassa mukana.

Ailan kanssa on helpon tuntuista ja luontevaa keskustella ja hänestä välittyy väistämättä aito tunne; hän tekee mitä lupaa ja käyttää hyödykseen sekä arjessa että työssään niitä köyhän lapsuuden rikkaita eväitä oikean ja väärän erottamisesta. Hän on kiinnostavan oloinen ihmisenä ja persoonana, enkä malta olla pyytämättä, että hän kertoisi itsestään jonkun asian, jota ei ehkä yleisesti tiedetä. – Ehkä kaikki eivät tiedä, että mä olen pieni runotyttö, Aila toteaa ja helähtää iloiseen nauruun. – Olen aina rakastanut kirjoittamista. Minä olin siellä maalaisperheessäni sellainen kummajainen, kun aina kirjoittelin runoja ja lähettelin niitä aina erilaisiin runokilpailuihin. Sain myös yhden neljästä kunniamaininnasta J.H Erkon runokilpailuissa vuonna 1975, jolloin kirjoitin ylioppilaaksi, Aila kertoo ylpeänä. Joskus vielä kun minulla on enemmän aikaa, haluaisin taas opiskella kirjoittamista, jota jo lukioaikana teinkin. Kahvihetken lopuksi kysyn vielä Ailalta, mikä on tärkeää. Aila miettii tovin ennen kuin vastaa. – Tärkeää on herätä joka aamu positiivisella mielellä ja hyväksyä se, että tässä keskeneräisessä maailmassa ne unelmat joita itselläkin on, ne eivät välttämättä toteudu, mut siltikin voit tehdä parhaasi joka päivä. Toinen tärkeä asia on se, että sä olet valmis kulkemaan toisen rinnalla ja olet valmis auttamaan, olemaan ihmisen ihmiselle. ♦

Kuka?

- Aila Annikki Paloniemi, s. 1956
- toimittaja ja lastentarhanopettaja
- kahden lapsen äiti
- työskennellyt ennen valintaansa kansanedustajaksi 2003 Yleisradiossa vuodesta 1984 lähtien
- neljännen kauden keskustalaisen kansanedustaja ja kaupunginvaltuutettu Jyväskylästä, Keski-Suomesta
- työskentelee eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa, tulevaisuusvaliokunnassa sekä varajäsenenä sivistysvaliokunnassa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassa
- ETYJ:n Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja
- Kehityspoliittisen toimikunnan puheenjohtaja
- Sylva ry:n (syöpää sairastavien lasten ja nuorten sekä heidän van-
- hempansa järjestö) puheenjohtaja
- vapaaehtoisena eduskunnan ihmisoikeusryhmässä sekä jäsen Ihmisoikeusliiton johtokunnassa
- perustajajäsen ja puheenjohtaja eduskunnan Nuorten Mielenterveyden Tukiryhmässä
- Opetushallituksen romaniväestön koulutusryhmän ohjausryhmän puheenjohtaja
- Perhehoitoliiton puheenjohtaja
- Finnfundin (teollisen yhteistyön rahasto) hallintoneuvostossa sekä Kansallisgallerian johtokunnassa
- Suomen Harrastajateatteriliiton puheenjohtaja
- monia luottamustehtäviä kulttuurin ja luovuuden edistämiseen liittyen

Suorahaku Oulussa alkavaan Sairaanhoidaja (AMK) koulutukseen 16.3.–6.4.2016.

Sairaanhoidaja (AMK), tutkinnon laajuus on 210 op, koulutuksen kesto 3,5 vuotta ja koulutuksessa on 15 aloituspaikkaa. Koulutus on tarkoitettu korkeakoulutuksessa aliedustetuille ryhmille (maahanmuuttaja- tai romanitaustaiset hakijat). Koulutukseen haetaan Diakin [www-sivun kautta](http://www.sivun_kautta) (hakulomake on sivulla www.diak.fi_hakijalle_hakeminen koulutuksiin).

Opiskelijavalinta

Opiskelijat valitaan valintakokeen perusteella. Kaikki hakukelpoiset hakijat kutsutaan valintakokeeseen. Diakonia-ammattikorkeakoulun hakijapalvelut tarkastavat hakukelpoisuuden.

Valintakoe järjestetään Oulussa 1. tai 2.6.2016.

Valintakokeessa painotetaan alalle soveltuvuutta arvioimalla motivaatiota, sosiaalisia valmiuksia, oppimis- ja työskentelyvalmiuksia sekä suomen kielen taitoa. Kaikki hakijat osallistuvat valintakokeen kaikkiin osioihin.

Valintakoe koostuu suomen kielen ja matematiikan tehtävistä sekä ryhmäkeskustelusta.

Vaadittava taitotaso suomen kielessä on seuraava:

- maahanmuuttajataustaisilla hakijoilla vähintään yleiseurooppalaisen viitekehyskentä B1 (kaikilla osa-alueilla: tekstin ymmärtäminen, puheen ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen).
- romanitaustaisilla hakijoilla riittävä kirjallinen suomen kielen taito, joka osoitetaan aineistokokeessa.

Opiskelu

Opinnot toteutetaan **monimuotokoulutuksena**, jossa lähiopetus jaksottuu 1-2 viikon mittaisiksi lähiopiskelujaksoiksi. Lähiopetusjaksojen välissä opiskelijat tekevät tehtäviä itsenäisesti ja ryhmissä sekä harjoittelevat erilaisissa työelämän ympäristöissä. Harjoittelut tehdään pääasiassa lukukausien aikana.

Koulutuksessa suoritettavien opintojen laajuus riippuu opiskelijan aikaisemmista opinnoista ja työkokemuksesta. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan opintojen alussa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (hops).

Koulutuksen info järjestetään osoitteessa: Uusikatu 46, 5. kerros 30.3. klo ja 4.4. klo 14-16.

Lisätietoja Diakonia-ammattikorkeakoulu hakijapalvelut: puh. 020 690 431 ja opinto-ohjaajalta majja-liisa.blomster@diak.fi puh. 0400-677 367.

Teksti: Marjaana Jokela **Kuvat:** Shutterstock

< Pohjois-Ameriikka

Banaanin ja tomaatin matka Suomeen

Reilun kaupan banaaneja tuodaan Etelä-Amerikasta valtamerilaivoilla Saksaan, Hampuriin. Hampurissa banaanit lastataan rekkaan, joka ajaa Travemünden satamaan. Siellä banaanilasti siirretään Suomeen kulkevaan laivaan, joka kuljettaa lastin Helsingin Vuosaaren satamaan. Satamasta banaanit kuljetetaan rekoilla ympäri Suomea kauppoihin myytäväksi.

Tomaatteja kasvatetaan paljon Etelä-Espanjassa, esimerkiksi Almeirassa. Kun tomaatit ovat sopivasti kypsyneet, ne pakataan laatikoihin. Laatikot pinotaan suuriin lavoihin, jotka nostetaan rekan kyytiin. Rekka kuljettaa tomaatit Espanjasta Ranskan läpi Saksaan ja siellä Travemünden satamaan. Tomaatit laitetaan laivaan ja tuodaan Suomeen, Helsingin vuosaaren satamaan. Helsingistä tomaatteja viedään joka puolelle Suomea rekkojen kyydissä.

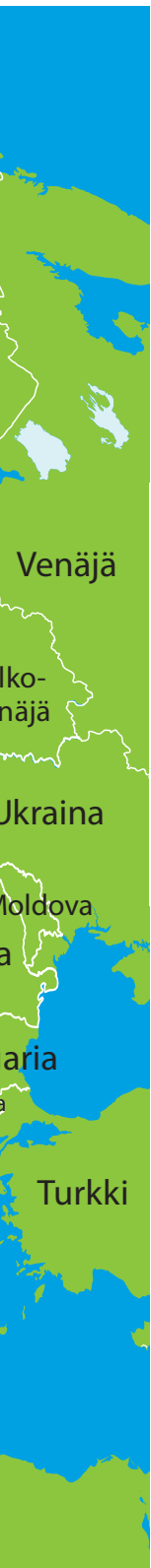

Yhdistä ruoka ja maa

1. Italia: pizza
2. Yhdysvallat/ Amerikka: hampurilainen
3. Japani: sushi
4. Espanja: paella
5. Suomi: lohi
6. Saksa: pretzel

*Hyvää kevättä ja kesää
Latso diives-lehden lukijoille!*

Seuraava lehti on kaksoisnumero ja ilmestyy lokakuussa

LATŠO DIIVES -LEHDEN ILMAISTILAUS

Nimi _____

Osoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Osoitteenmuutoksen yhteydessä myös vanha osoite

Kirje-
posti-
merkki

Opetushallitus
Romaniväestön
koulutusryhmä
PL 380
00531 Helsinki